

Analýza podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989

Kateřina Jurášková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav managementu a marketingu
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina JURÁŠKOVÁ**
Osobní číslo: **M07253**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Analýza podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Vymezte základní pojmy v oblasti podnikání a analýzy podnikatelského prostředí.

II. Praktická část

- Analyzujte nejvýznamnější podniky Zlínského regionu v letech 1939–1989.
- Definujte změny v možnostech podnikání po roce 1989.
- Na základě provedené analýzy formulujte doporučení pro současné podnikání ve Zlínském regionu.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **40 stran**

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] ČUBA, F., DIVILA, E. *Cesty k prosperitě*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1989. 220 s. ISBN 80-205-0007-3.

[2] POKLUDA, Z. *Ze Zlína do světa – příběh Tomáše Bati*. 1. vydání. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2004. 62 s. ISBN 80-239-2149-5.

[3] POKLUDA, Z. *Zmizelá Morava – Zlín*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2008. 164 s. ISBN 978-80-7185-881-2.

[4] SALACHOVÁ, B. *Právo v podnikání*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, s. r. o., 2008. 130 s. ISBN 978-80-87071-81-6.

[5] TRNKA, F. *Zlínští podnikatelé Tomáš Baťa a František Čuba*. 1. vydání. Praha: East Publishing, 1998. 166 s. ISBN 80-7219-005-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Romana Lešingrová, Ph.D.**
Ústav managementu a marketingu

Datum zadání bakalářské práce: **6. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **21. května 2010**

Ve Zlíně dne 6. dubna 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

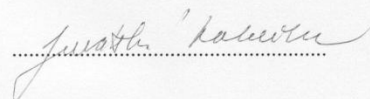
Ing. Pavla Staňková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 20.5.2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě

pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu od roku 1939 do roku 1989. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou zpracovány základní pojmy z oblasti podnikání a analýzy podnikatelského prostředí. V praktické části je vyličená historie a vývoj vybraných podniků Zlínského regionu v letech 1939 - 1989, dále je analyzováno podnikatelské prostředí regionu pomocí metody SLEPT, popsány předpoklady pro změny v možnostech podnikání po roce 1989 a analýza SWOT, na jejímž základě je stanoveno doporučení pro současné podnikání ve Zlínském regionu.

Klíčová slova: dějiny, podnikání, podnikatelské prostředí, rok 1939 - 1989, SLEPT analýza, SWOT analýza, Zlínský region

ABSTRACT

This bachelor's thesis is focused on analyzing the business environment in the Zlín region from 1939 to 1989. The thesis is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part presents the basic concepts of entrepreneurship and business environment analysis. The practical part is depicted the history and development of selected companies of the Zlín region between 1939 - 1989, the business environment is analyzed using the method SLEPT region, described the changes in business since 1989 and SWOT analysis on the basis of recommendations provided for in the current business Zlín region.

Keywords: history, business, business environment, year 1939 – 1989, SLEPT analysis, SWOT analysis, Zlín region

Touto cestou bych chtěla poděkovat Ing. Romaně Lešingrové, Ph. D. za odborné vedení, připomínky a cenné rady při vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat doc. Ing. Josefu Hurtovi CSc. za informace a údaje o JZD AK Slušovice.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY V OBLASTI PODNIKÁNÍ.....	12
1.1 PODNIK, PODNIKÁNÍ, PODNIKATEL	12
1.1.1 Podnik	12
1.1.2 Podnikání.....	12
1.1.3 Podnikatel.....	13
1.2 PRÁVNÍ FORMY PODNIKÁNÍ	15
2 OBCHODNÍ REJSTRÍK, ŽIVNOST	17
2.1 OBCHODNÍ REJSTRÍK	17
2.2 ŽIVNOST.....	18
3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ A METODY JEHO ANALÝZY	20
3.1 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ	20
3.2 METODY ANALÝZY PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ	23
3.2.1 Analýza SLEPT.....	23
3.2.2 Analýza PEST a analýza STEP	25
3.2.3 Analýza SWOT	26
4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
5 HISTORIE A VÝVOJ VYBRANÝCH PODNIKŮ V LETECH 1939 – 1989.....	29
5.1 BAŤOVY ZÁVODY	30
5.1.1 2. světová válka a závěrečné období firmy Baťa a. s. ve Zlíně.....	30
5.1.2 Vývoj národního podniku Baťa v letech 1945 - 1948.....	33
5.1.3 Národního podnik Svit po roce 1948	36
5.2 TAJMAC – ZPS	39
5.2.1 Období 2. světové války ve strojírenských závodech firmy Baťa	39
5.2.2 Poválečný vývoj strojíren.....	40
5.2.3 Závody přesného strojírenství	41
5.3 BARUM.....	45
5.4 FATRA	49
5.5 JZD AK SLUŠOVICE	51
6 SLEPT ANALÝZA.....	56
6.1 SOCIÁLNÍ FAKTORY	56
6.2 LEGISLATIVNÍ FAKTORY	58
6.3 EKONOMICKÉ FAKTORY	58
6.4 POLITICKÉ FAKTORY	61
6.5 TECHNOLOGICKÉ FAKTORY	63
7 ZMĚNY V MOŽNOSTECH PODNIKÁNÍ PO ROCE 1989.....	64
8 SWOT ANALÝZA PRO SOUČASNÉ PODNIKÁNÍ VE ZLÍNSKÉM REGIONU	67

9 DOPORUČENÍ PRO SOUČASNÉ PODNIKÁNÍ VE ZLÍNSKÉM REGIONU	69
ZÁVĚR	76
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	77
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	83
SEZNAM OBRÁZKŮ	85
SEZNAM TABULEK.....	87
SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

Zlínský region byl vždy spjat se jménem Tomáše Bati a jeho zásluze na rozvoji města Zlína a celého regionu. Téma bakalářské práce „Analýza podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989“ jsem si zvolila z důvodu zájmu o Zlínský region a pochopení, jak fungovalo podnikatelské prostředí v období, které nebylo podnikání nakloněno, o kterém je jen velmi málo informací a které zatím nebylo podrobně zpracováno.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je analyzovat a popsat podmínky a možnosti pro podnikání ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989. Vedlejším cílem bakalářské práce je vymezit a specifikovat klíčové pojmy v oblasti podnikání a analýzy podnikatelského prostředí.

V teoretické části jsem prostudovala odbornou literaturu, která souvisí s tématem mé bakalářské práce. První část teorie obsahuje výchozí skutečnosti, které se pojí s podnikáním a podniky, a ve druhé části teorie vymezeny metody analýzy vnějšího podnikatelského prostředí, které následně posloužily jako podklad pro vypracování praktické části.

V praktické části je primárně využita metoda analýzy, jako rozklad zkoumaného jevu na dílčí části. Nejprve jsem se zaměřila na historii a vývoj vybraných podniků Zlínského regionu v letech 1939 – 1989. Pro analýzu jsem zvolila podniky Baťa, Tajmac-ZPS, Barum, Fatra a JZD Slušovice. Tyto podniky jsem vybrala z důvodu jejich podílu na tvorbu pracovních míst, snahu o zlepšení sociální situace svých zaměstnanců, zavádění technických a technologických novinek, vývoz a prezentaci výrobků v zahraničí, což mělo za následek zájem nejen o výrobky podniků, ale i o zlínský region. Pro samotnou analýzu podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu jsem zvolila metodu SLEPT, která komplexně zkoumá vnější podnikatelské prostředí, a to v rámci sociálních, legislativních, ekonomických, politických a technologických faktorů. Informace jsem čerpala na základě informací získaných z odborných knih, článků z tisku, prostřednictvím kontaktovaných osob, internetových stránek Českého statistického úřadu a statistických ročenek Gottwaldovska.

V neposlední řadě se v praktické části zaměřím na předpoklady pro změny v možnostech podnikání po roce 1989.

Na závěr praktické části jsem stanovila doporučení pro současné podnikání ve Zlínském regionu s pomocí analýzy SWOT, která sleduje silné a slabé stránky a příležitosti a hrozby pro současné podniky ve Zlínském regionu, které by si dnešní podnikatelé mohli osvojit pro své úspěšné podnikání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY V OBLASTI PODNIKÁNÍ

1.1 Podnik, podnikání, podnikatel

1.1.1 Podnik

Podnikem se na základě § 5 odst. 1 Obchodního zákoníku (dále jen ObchZ) rozumí „*soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.*“ [54]

Synek uvádí, že podnik je „*obecné označení pro ekonomicko-právní subjekt, který tvoří jednu ze základních forem institucionálního uspořádání ekonomiky založené na výrobě zboží a poskytování služeb za úplatu.*“ [43, s. 15]

Hindls chápe podnik jako „*tržní subjekt, zpravidla zakládaný a provozovaný podnikatelem za účelem dosahování zisku, resp. zvýšení hodnoty majetku, což je cílem podnikání.*“ [12, s. 297]

Na § 5 ObchZ se odkazuje Žák [53, s. 577 - 578] nebo Pospíšilová, která navíc charakterizuje jednotlivé složky podniku [37, s. 15]:

- Hmotná složka podniku – náleží zde např. veškeré výrobní zařízení, kancelářské vybavení, materiál určený ke zpracování.
- Nehmotná složka podniku – tvoří nehmotná práva jako součást hodnoty podniku (např. goodwill, know how, patenty, autorská práva, ochranná známka).
- Osobní složky podnikání – představuje organizovaná činnost zaměstnanců.

1.1.2 Podnikání

Dle § 2 odst. 1 ObchZ je podnikání definováno jako „*soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“ [54]

Čuba formuluje podnikání jako „*ekonomickou činnost hospodářského subjektu vyznačující se samostatným a iniciativním využíváním vlastních nebo svěřených, ale i vypůjčených prostředků k dosažení co největšího ekonomického efektu.*“ [4, s. 13]

Soukupová a Strachotová [42, s. 8], Ovečková [28, s. 182] a Padrnos [31, s. 45] se odkazují na § 2 ObchZ.

Mezi cíle podnikání lze zařadit [56]:

- maximalizace zisku,
- trvalé a dlouhodobé dosahování zisku,
- stanovení výše obratu,
- stanovení podílu na trhu,
- použití vhodných technologií,
- výzkum a vývoj nových technologií,
- podpora zaměstnanosti v regionu,
- odpovědnost za ochranu životního prostředí.

1.1.3 Podnikatel

Podnikatel je vymezen na základě § 2 odst. 2 ObchZ jako osoba [54]:

- a.) zapsaná v obchodním rejstříku,
- b.) podnikající na základě živnostenského oprávnění,
- c.) podnikající podle jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů (advokáti, lékaři),
- d.) provozující zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Podle Pearce je podnikatel formulován jako „*organizující prvek procesu výroby. Podnikatelé odpovídají za ekonomická rozhodnutí co vyrábět, kolik vyrábět a jaké použít výrobní metody.*“ [32, s. 303]

Holman tvrdí, že „*podnikatel neustále hledá nové příležitosti, tedy dosud neobjevené a nevyužívané příležitosti, které slibují vysoký ekonomický zisk.*“ [13, s. 180]

Pelikánová se odkazuje na § 2 odst. 2 ObchZ. [33, s. 48]

Lamming uvádí, že podnikatel je „jedinec mající schopnost rozeznat příležitost pro nový produkt nebo službu. Je schopen shromáždit peníze a zorganizovat aktivity, které vedou k výrobě a dodávání produktu.“ [22, s. 143]

Podnikatelem může být fyzická nebo právnická osoba. [54]

Fyzická osoba (FO)

V obecné rovině je tento pojem zařazen v § 7 až 10 Občanského zákoníku a dále pak § 6 odst. 1 Živnostenského zákona. [57] [58]

Fyzickou osobou je každý člověk jako přirozený nositel práv a povinností, které vznikají narozením a zanikají smrtí. Musí splňovat určité předpoklady dle zákonných norem, které se týkají podnikání (Občanský zákoník, Živnostenský zákon – viz výše). Za firmu v tomto případě jedná podnikatel osobně nebo jeho zástupce. Výhody a nevýhody podnikání jako FO jsou uvedeny v tabulce. [51, s. 31]

Tab. 1 Výhody a nevýhody podnikání jako fyzická osoba [vlastní zpracování]

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • velmi nízké výdaje na založení společnosti, • podnikatelskou činnost lze zahájit ihned po ohlášení, • samostatnost a volnost při rozhodování, • snadné založení, přerušování či ukončení činnosti, • celý zisk z podnikání po zdanění náleží podnikateli. 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké riziko vyplývající z neomezeného ručení podnikatele za závazky společnosti, • omezený přístup k bankovním úvěrům, • vysoké požadavky na odborné a ekonomické znalosti podnikatele.

Právnická osoba (PO)

V obecné rovině o právnických osobách pojednává § 18 – 20a Občanského zákoníku. [57]

Právnickou osobou je každý subjekt vlastnící práva a povinnosti a není fyzickou osobou. Při vzniku musí být sepsána písemná smlouva nebo zakládací listina a vzniká dnem, ke kterému je zapsána do obchodního rejstříku. Jedná o osobu vytvořenou podle právních

předpisů. Tím se liší od fyzické osoby, která vzniká narozením. Za firmu jedná její statutární zástupce nebo zástupce. Výhody a nevýhody podnikání jako PO jsou uvedeny v tabulce. [38, s. 3]

Tab. 2 Výhody a nevýhody podnikání jako právnická osoba [vlastní zpracování]

Výhody	Nevýhody
<ul style="list-style-type: none"> • nižší daňová zátěž, • jménem společnosti může jednat více osob, • navenek působí důvěryhodněji a stabilněji, a to nejen z finančního hlediska (např. společnost existuje i po smrti FO), • společnost zodpovídá za závazky celým svým majetkem, společníci ovšem jen do výše nesplaceného vkladu. 	<ul style="list-style-type: none"> • musí být zapsaná v OR - včetně všech změn (administrativní a finanční zatížení), • povinnost vést účetnictví, • nelze využít daňových optimalizačních výhod (odpočty), • v případě ukončení podnikání se jedná o složitý postup.

Schéma rozdělení PO se nachází v příloze PI.

1.2 Právní formy podnikání

V ČR jsou běžné tyto právní formy podnikání:

- OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná, tedy tzv. fyzická osoba, která podniká na vlastní účet a zodpovědnost (např. živnostník, samostatně výdělečný umělec);
- sdružení podnikatelů - sdružení několika OSVČ, které fakturují pod jedním jménem, jinak převážně samostatní;
- obchodní společnost:
 - veřejná obchodní společnost
 - komanditní společnost
 - společnost s ručením omezeným
 - akciová společnost;
- družstvo;

- státní podnik;
- holding (koncern) – společnosti, které jsou nějakým způsobem spřízněny, to znamená, mezi kterými existují vztahy, které by nemohly existovat mezi vzájemně naprosto nezávislými obchodními subjekty;
- nadace, neziskové organizace atd. - zvláštní typy podnikatelských subjektů, které jsou většinou vymezené zvláštními zákony a často plní sociální či humanitární úlohu.

Popis a srovnání jednotlivých obchodních společností a ostatních forem podnikání (družstvo, státní podnik) se nachází v příloze PII.

2 OBCHODNÍ REJSTŘÍK, ŽIVNOST

2.1 Obchodní rejstřík

Dle § 27 odst. 1 ObchZ je Obchodní rejstřík vymezen jako „*veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o podnikatelích.*“ [54]

Pospíšilová definuje Obchodní rejstřík jako „*veřejnou evidenci základních právně relevantních údajů o podnikatelích, jako jsou obchodní společnosti, družstva, státní podniky, případně fyzické osoby.*“ [37, s. 33]

Pelikánová [33, s. 121] a Ovečková [28, s. 158] se odkazují na § 27 odst. 1 ObchZ.

Do Obchodního rejstříku se v souladu s § 34 odst. 1 ObchZ zapisují [54]:

- a) obchodní společnosti a družstva,
- b) zahraniční osoby podle § 21 odst. 4,
- c) fyzické osoby, které jsou podnikateli a mají bydliště v ČR a osoby podle § 21 odst. 5, které podnikají na území České republiky, pokud o zápis požádají,
- d) další osoby, pokud stanoví povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis.

Podle § 35 ObchZ se zapisují do Obchodního rejstříku u všech podnikatelských subjektů tyto údaje [54]:

- a) firma (u právnických osob sídlo, u fyzických osob bydliště a místo podnikání),
- b) identifikační číslo, které podnikateli přidělí rejstříkový soud,
- c) předmět podnikání (činnosti),
- d) právní forma právnické osoby,
- e) identifikační údaje osob, které jsou statutárním orgánem, den vzniku a zániku jejich funkce,
- f) identifikační údaje prokuristy a způsob, jakým za podnikatele jedná,
- g) další skutečnosti, pokud to stanoví ObchZ.

2.2 Živnost

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba podle § 5 živnostenského zákona, splní-li podmínky stanovené tímto zákonem. [58]

K všeobecným podmínkám provozování živnosti patří na základě § 6 živnostenského zákona [45, s. 27 - 34]:

- dosažení věku 18 let;
- bezúhonnost;
- způsobilost k právním úkonům.

Vedle všeobecných podmínek, za kterých může fyzická osoba provozovat živnost, může stanovit živnostenský zákon ještě zvláštní podmínku provozování živnosti, kterou je odborná nebo jiná způsobilost, tzn. vyučení v oboru nebo speciální zkoušky (§ 7 živnostenského zákona). [47, s. 57 - 58] [58]

Rozdělení živností

1.) Živnosti podle druhu činnosti

Tab. 3 Rozdělení živností podle druhu činnosti [vlastní zpracování]

Druhy živností	Příklad
Živnosti obchodní (§ 34 živnostenského zákona)	<ul style="list-style-type: none"> • koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej (maloobchod a velkoobchod) • provozování čerpacích stanic s palivy a mazivy • provádění dražeb mimo výkon rozhodnutí
Živnosti výrobní (§ 42 živnostenského zákona)	<ul style="list-style-type: none"> • výroba • prodej • montáž, seřízení a údržba výrobků
Živnosti poskytující služby (§ 43 a 44 živnostenského zákona)	<ul style="list-style-type: none"> • poskytování oprav a údržby věcí • přeprava osob a zboží • provozování cestovních kanceláří • poskytování ubytování • hostinská činnost • provozování zastaváren

2.) Živnosti podle vzniku práva k provozování

a) Živnosti ohlašovací

Živnosti ohlašovací jsou vymezeny dle § 19 - § 25 živnostenského zákona. Lze začít provozovat na základě ohlášení po zaplacení poplatku, dokladem k oprávnění provozovat živnost ohlašovací je živnostenský list. [30, s. 24] [59]

Dělí se na živnosti: [28, s. 46 - 47]

- **řemeslné** – podmínkou je odborná způsobilost získaná vzděláním v oboru;
- **vázané** – je nutná odborná způsobilost;
- **volné** – není nutná žádná zvláštní způsobilost.

b) Živnosti koncesované

Živnosti koncesované jsou formulovány v § 26 - § 27 živnostenského zákona. Pro udělení povolení provozovat živnost koncesovanou musí žadatel splňovat podmínky odborné způsobilosti nebo jiných zvláštních předpisů. [37, s. 27] [59]

Podnikat lze až dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese. [37, s. 27]

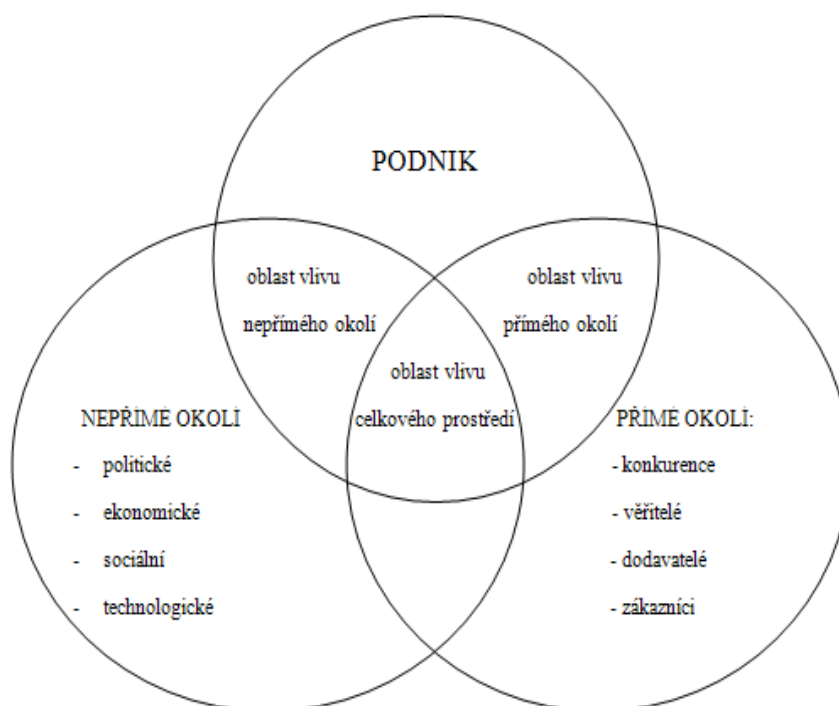
Tab. 4 Rozdělení živností podle vzniku práva k provozování [vlastní zpracování]

Druhy živností		Příklad
<i>Živnosti ohlašovací</i>	řemeslné	zámečnictví, kadeřnictví, řeznictví a uzenářství
	vázané	provozování autoškoly, zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků, výroba nebezpečných chemických látek a nebezpečných chemických přípravků a jejich prodej
	volné	pěstivelské pálení, výroba hnojiv, výroba a zpracování skla
<i>Živnosti koncesované</i>		výroba zbraní, pohřební služba, směnářská činnost, taxislužba

3 PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ A METODY JEHO ANALÝZY

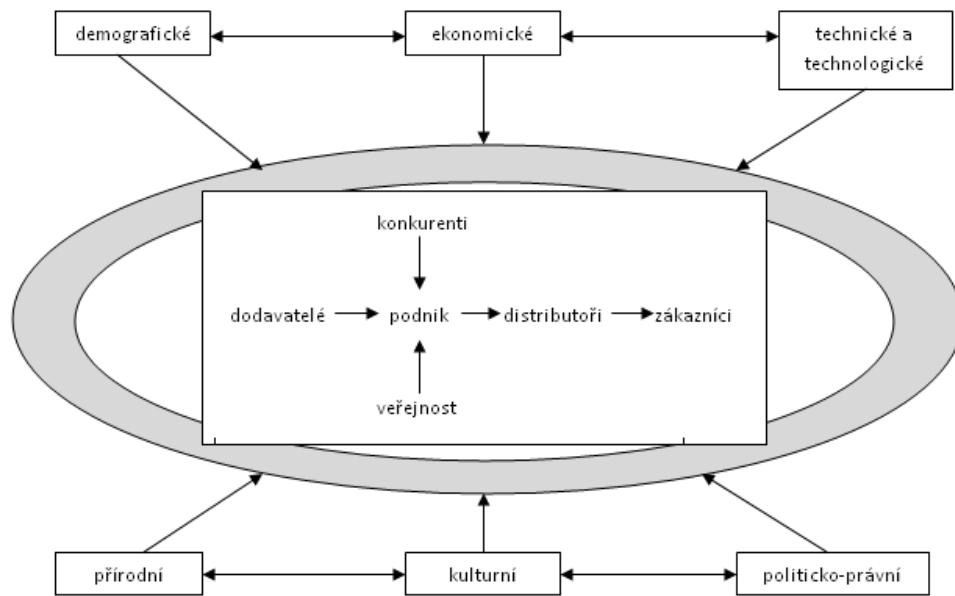
3.1 Podnikatelské prostředí

Synek vymezuje okolí podniku jako „*celý svět – jeho přírodní zdroje, vědeckotechnický rozvoj, politické faktory, sociální a právní faktory, obyvatelstvo, ekonomika i ekologie.*” A dělí faktory, které ovlivňují podnikatelského prostředí na nepřímé a přímé (viz Obr. 1). [44, s. 107-109]

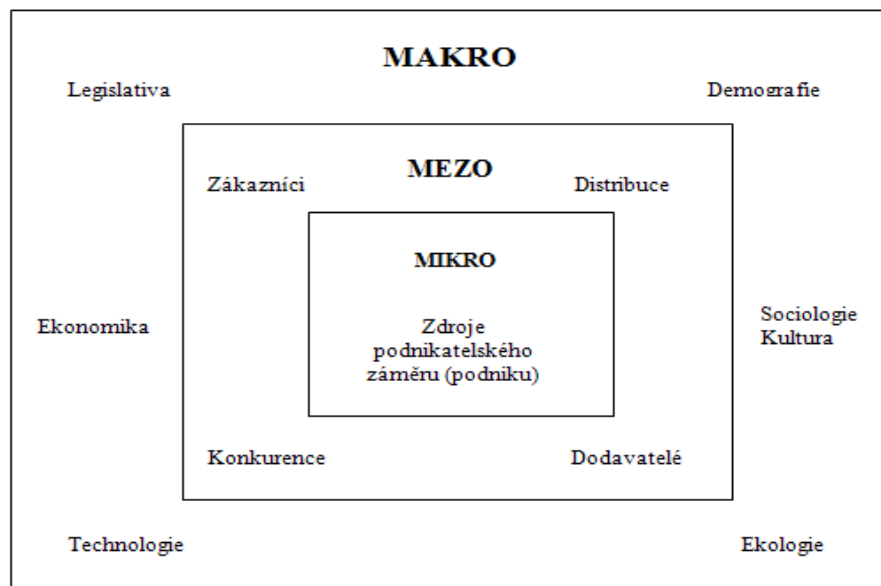
Obr. 1 Faktory okolí podniku [44, s. 108]

Podle Horákové existuje podnikatelské prostředí ve dvou úrovních, a to makroprostředí a mikroprostředí (viz Obr. 2). [14, s. 41]

Obr. 2 Marketingové prostředí podniku [14, s. 41]

Vacík a Šulák [49, s. 27] rozdělují podnikatelské prostředí na externí a interní (viz Obr. 3):

Obr. 3 Podnikatelské prostředí [49, s. 27]

a) externí prostředí:

- **makroprostředí** – toto prostředí existuje nezávisle, bez ohledu na vůli podniku a podnik ho nemůže nijak výrazně ovlivnit (jedná se především o politiku, legislativu, počet obyvatel, techniku a technologii);
- **mezoprostředí** - podnik toto prostředí může částečně ovlivňovat např. marketingovými nástroji (konkurence, dodavatelé nebo zákazníci);

b) interní prostředí:

- **mikroprostředí** - podnik toto prostředí ovlivňuje svými činnostmi a cílem podniku je dosáhnout své hlavní funkce – uspokojovat potřeby svých zákazníků.

Popis základních sil makroprostředí:***Legislativa***

Vytváří právní rámec pro všechny podnikové a podnikatelské činnosti. Některá legislativní opatření mohou podniky pozitivně či negativně ovlivňovat, mohou omezovat jejich strategie. [19, s. 83]

Demografie

Studuje se složení obyvatel, věkové struktury, regionální údaje, růst populace, migrace obyvatelstva, vývoj porodnosti, úmrtnost, rasy. [20, s. 135]

Sociologie, kultura

Zjištění zaměstnanosti obyvatel, sociální programy pro různé skupiny obyvatel, programy zdravotní, kulturní atd. Změnami může docházet k vytváření příležitostí a hrozeb. [5, s. 40]

Politika

Vlivy, které vyplývají ze státní hospodářské politiky. Politický systém, daňové předpisy, cenová politika, protimonopolní jednání, způsob plánování, vlastnické principy, regulační a deregulační zásady, sankce či podpora k určitým projektům. Politická omezení ovlivňují každý podnik jiným způsobem. Mohou ovlivnit přijetí a úspěšnost projektu. [8, s. 47]

Ekonomika

Mezi základní ukazatele, které mohou ovlivnit podnikání, patří: inflace, úrokové sazby, kurzy měn, ceny komodit, příjmy, trendy hrubého národního produktu (HDP), nezaměstnanost. [20, s. 146 - 148]

Technologie

Zjišťuje se trendy ve výzkumu a vývoji, rychlost technologických změn, výrobní, dopravní, skladovací, komunikační a informační technologie. [5, s. 39 - 40]

Přírodní prostředí

Patří zde klimatické a geografické podmínky, surovinové bohatství, ekologické problémy (např. znečištění vody v jezerech a mořích, znečištění ovzduší), těžba surovin a s ní spojená devastace životního prostředí, rostoucí náklady na energii. [9, s. 43]

Ekologie

Ekologické předpisy mohou ovlivnit investiční výstavbu, použití některých materiálů a norem. [41, s. 28]

3.2 Metody analýzy podnikatelského prostředí

Analýza podnikatelského prostředí je důležitým krokem, který rozhoduje o atraktivitě prostředí pro podnikatele. Mezi analýzy zkoumající vnější prostředí podniku patří analýza SLEPT, analýza PEST a analýza STEP. Nejvíce pozornosti je věnováno analýze SLEPT a SWOT, z důvodu aplikace v praktické části bakalářské práce. Analýza SLEPT dokáže komplexně posoudit vnější okolí podniku v rámci sociálních, legislativních, ekonomických, politických a technologických faktorů. Analýza SWOT byla použita jako podklad pro stanovení doporučení současným podnikatelům ve zlínském regionu.

3.2.1 Analýza SLEPT

SLEPT analýza představuje komplexní pohled na prostředí státu, regionu, kraje nebo obce, které není stabilní a mění se. Při provádění analýzy se nemapuje pouze současná situace, ale pozornost se věnuje především otázkám, jak se toto prostředí bude či může v budoucnu vyvíjet, a jaké změny v okolí můžeme předpokládat. [64]

SLEPT analýza zkoumá podle jednotlivých faktorů následující skutečnosti:**Sociální faktory**

1. *Demografické charakteristiky* - velikost populace, věková struktura obyvatelstva, geografické rozložení, etnické rozložení, mobilita.
2. *Makroekonomické charakteristiky trhu práce* - rozdělení příjmů, míra zaměstnanosti – nezaměstnanosti.
3. *Sociálně-kulturní aspekty* - životní úroveň, úroveň vzdělávání, přístup k práci a volnému času. [41, s. 18]

Legislativní faktory

1. *Existence a funkčnost podstatných zákonných norem* - obchodní právo, daňové zákony, antimonopolní zákony, živnostenské právo, legislativní omezení, ochrana životního prostředí.
2. *Nehotová legislativa*.
3. *Další legislativní faktory* - funkčnost soudů, vymahatelnost práva, autorská práva. [1, s. 200]

Ekonomické faktory

1. *Základní hodnocení makroekonomické situace* - úroková míra, míra inflace, státní rozpočet, výše HDP, HDP na jednoho obyvatele a jeho vývoj, stav směnného kursu.
2. *Přístup k finančním zdrojům* - bankovní systém, dostupnost a formy úvěrů.
3. *Daňové faktory* - výše a vývoj daňových sazeb, cla a daňová zatížení. [1, s. 200]

Politické faktory

1. *Hodnocení politické stability* - forma a stabilita vlády, klíčové orgány a úřady, politická strana u moci.
2. *Politicko-ekonomické faktory* - postoj vůči privátním a zahraničním investicím, vztah ke státnímu průmyslu.
3. *Hodnocení externích vztahů* - zahraniční konflikty, regionální nestabilita. [18, s. 47]

Technologické faktory

1. *Výše výdajů na výzkum a výzkumu*.
2. *Nové objevy a vynálezy*.

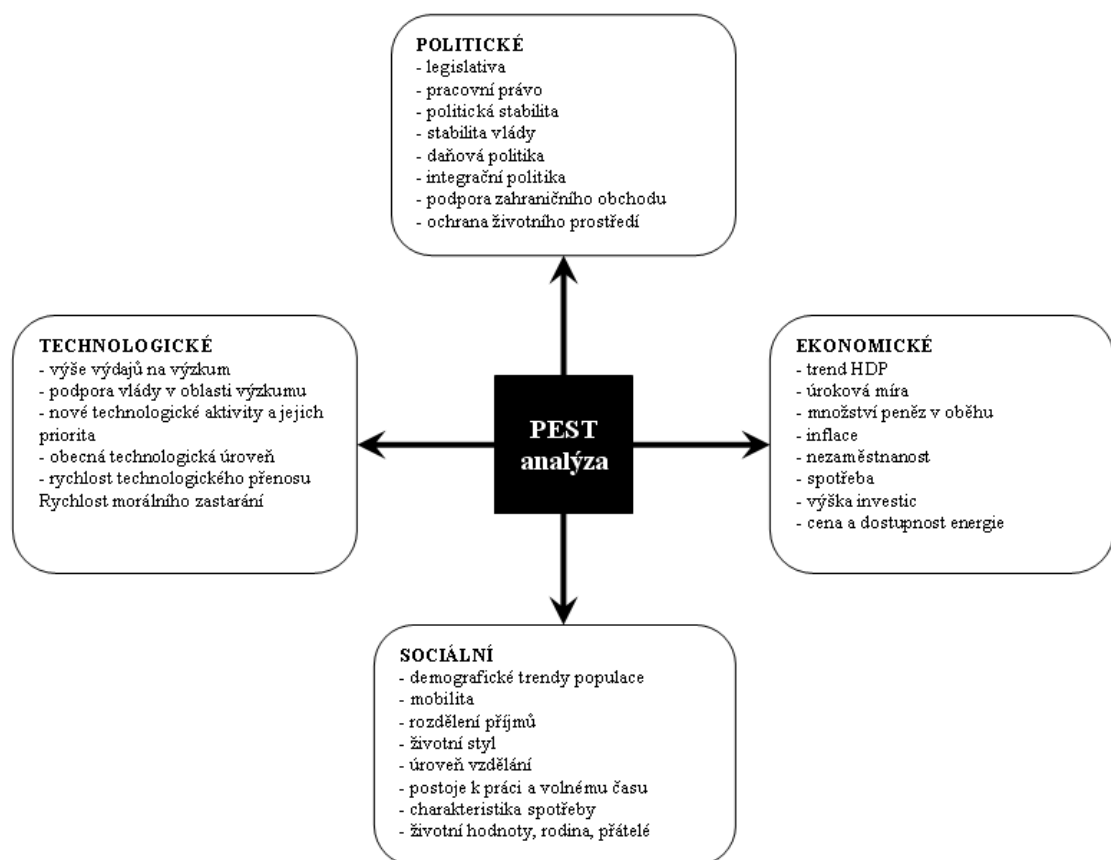
4. Rychlost morálního zastarání.

5. Nové technologické aktivity.

6. Celkový stav technologie. [17, s. 8]

3.2.2 Analýza PEST a analýza STEP

Analýza PEST a analýza STEP je identická s **analýzou SLEPT** s tím rozdílem, že pořadí a počet faktorů se mění (viz obr. 4). [63]

Obr. 4 PEST analýza vlivu prostředí [1, s. 200]

Základním úkolem těchto analýz je identifikovat oblasti, jejichž změna by mohla mít významný dopad na podnik a odhadovat, jaké změny by v těchto oblastech mohly nastat. [65]

Všechny výše uvedené analýzy vnějšího prostředí podniku vychází z poznatků o vývoji v minulosti a snaží se předvídat a analyzovat budoucí vlivy prostředí na podnik. [65]

3.2.3 Analýza SWOT

SWOT je zkratkou anglických slov Strengths (přednosti, silné stránky organizace), Weaknesses (nedostatky, slabé stránky organizace), Opportunities (příležitosti ve vnějším prostředí), Threats (hrozby z vnějšího prostředí), které jsou spojené s podnikatelským záměrem, projektem, strategií nebo i restrukturalizací procesů. [2, s. 66]

Analýza spočívá v rozboru a hodnocení současného stavu firmy (vnitřní prostředí) a současné situace okolí firmy (vnější prostředí). [66]

Silné stránky

Jsou pozitivní vnitřní podmínky, které umožňují společnosti získat převahu nad konkurenty. Může se týkat např. přístup ke kvalitnějšímu materiálu, vyspělejší technologii či vyspělý tým vedoucích manažerů. [46, s. 36]

Slabé stránky

Jsou negativní vnitřní podmínky, které mohou vést k nižší organizační výkonnosti. Příkladem může být nedostatek nezbytných zdrojů a schopností, morálně zastaralé stroje či neúměrné finanční zatížení. [20, s. 91]

Příležitosti

Jde o vývoj nových metod, které jsou vhodné pro rozvoj silných stránek společnosti. Jinými slovy, jde o současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou příznivé současným nebo potenciálním výstupům organizace. Může se jednat např. o změny v zákonech, rostoucí počet obyvatel, uvedení nových technologií. Příležitosti by měly být posuzovány hlavně z hlediska dlouhodobého vývoje prostředí a jeho vlivu na podnik. [16, s. 44]

Hrozby

Jedná se o současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou nepříznivé současným nebo budoucím výstupům organizace. Hrozbami mohou být např. vstup silného konkurenta na trh, pokles počtu zákazníků, legislativní změny atd. Je nutné použití silných stránek pro zamezení hrozeb. [20, s. 97]

4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické části jsem se zabývala několika tématy, která souvisí s dále zpracovanou analýzou podnikatelského prostředí, a které bylo nezbytné z tohoto důvodu objasnit. Cílem bakalářské práce je posouzení, podmínky a možnosti podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989. V teoretické části jsem se proto zabývala základními pojmy v oblasti podnikání a analýzy podnikatelského prostředí.

Poznatky získané z teoretické části, dále posloužily jako podklad pro vypracování praktické části práce. Zaměřila jsem se především na vysvětlení základních pojmů jako podnik, podnikání a podnikatel, dále na právní formy podnikání v České republice a Obchodní rejstřík. V neposlední řadě jsem popsala podmínky a možnosti živnostenské podnikání.

V této části jsem také objasnila význam a rozdělení podnikatelského prostředí, a zároveň metody jeho analýzy. Mezi nejvýznamnější metody analýzy vnějšího podnikatelského prostředí podniku patří zejména analýza SLEPT, analýza PEST a analýza STEP. Tyto analýzy jsou prakticky totožné, s tím rozdílem, že se mění pořadí a počet faktorů. Pro svou analýzu podnikatelského prostředí ve zlínském regionu jsem zvolila metodu SLEPT, jelikož tato metoda dokáže komplexně rozebrat a posoudit podmínky a prostředí podniku, ve kterém podniká. Na doporučení pro současné podnikání ve zlínském regionu jsem zvolila analýzu SWOT, která popisuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby podniku.

V praktické části bakalářské práce se zaměřím na to, jakým způsobem se podílely vybrané podniky na rozvoji Zlínského regionu, na jejich historii a vývoj. Metodu SLEPT použiji pro posouzení a analýzu podnikatelského prostředí ve zlínském regionu v letech 1939 – 1989 a na závěr analýzu SWOT, která bude použita pro stanovení doporučení současným podnikatelům ve zlínském regionu.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 HISTORIE A VÝVOJ VYBRANÝCH PODNIKŮ V LETECH 1939 – 1989

V první kapitole praktické části je pozornost zaměřena na historii a vývoj vybraných a nejvýznamnějších podniků ve Zlínském regionu v rozmezí padesáti let, konkrétně od roku 1939 až do roku 1989.

Zlínský kraj (Zlínský region) je jedním z 14ti vyšších územních správních celků v České republice. Nachází se ve východní až jihovýchodní části ČR. Na jihozápadě sousedí s Jihomoravským krajem, na severu s Moravskoslezským krajem a na východě s Žilinským a Trenčínským krajem (Slovensko).

Obr. 5 Mapa Zlínského kraje (regionu) [70]

Při popisu podniků je pozornost soustředěna především na produkci, vývoj počtu zaměstnanců, pracovní podmínky (pracovní doba a mzda), produktivitu práce a na podíl jednotlivých firem na rozvoji Zlínského regionu. Některé údaje o podnicích chybí, protože nebyly k dispozici. Analyzované podniky byly zvoleny pro svou důležitost pro region z pohledu tvorby pracovních míst, snahu o zlepšení sociální situace jejich zaměstnanců, zavádění technických a technologických novinek, vývoz a prezentaci výrobků v zahraničí, což vzbuzovalo zájem nejen o výrobky podniků, ale i o Zlínský region. Veškeré informace a údaje o podnicích pochází z odborné literatury, článků v tisku, internetových zdrojů, a rozhovorů s odborníky. Dotazy, které jim z mé strany byly kladeny, jsou součástí přílohy PIII.

5.1 Baťovy závody

Analýza firmy Baťa v letech 1939 až 1989 ohraničuje, v porovnání s předešlým obdobím, časově delší úsek 90leté historie firmy. Toto období je bohaté na historické události, z nichž mnohé předznamenaly jeho vývoj a působení na několik desítek let a staly se nástrojem k pochopení jeho dnešní působnosti.

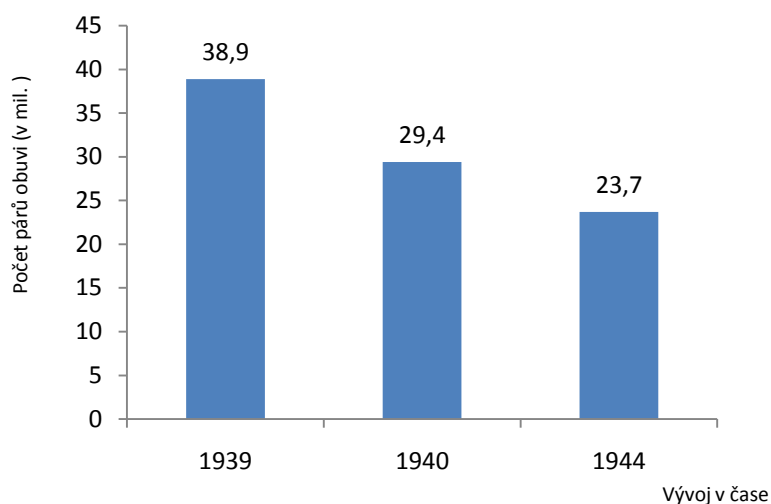
5.1.1 2. světová válka a závěrečné období firmy Baťa a. s. ve Zlíně

Po vypuknutí druhé světové války a obsazení českých zemí nacistickým Německem se společnost Baťa a. s. v čele s J. A. Baťou snažila, aby za nových hospodářských a politických podmínek zaručila v dohodě s Německem vysoké zisky všem společnostem Baťova koncernu v českých zemích i v zahraničí. V roce 1939 došlo k zapojení Baťova koncernu do služeb německého válečného hospodářství. Ve stejném roce odjel J. A. Baťa do USA, kde se zdržoval až do roku 1941. V tomto roce byl donucen, jako občan státu, který spolupracoval s Německem, vycestovat z USA do Brazílie.

Obr. 6 Celkový pohled na Baťovy závody ve Zlíně v roce 1939 [12, s. 85]

Obuvnická výroba společnosti Baťa a. s. byla ve válečných letech značně omezována a většina obuvi exportována do Německa. Produkce podniku poklesla z 38,9 mil. párů obuvi v roce 1939 na 29,4 mil. párů obuvi v roce 1940 a dokonce na 23,7 mil. párů obuvi v roce 1944. (viz. Obr. 7).

Obr. 7 Pokles produkce společnosti Baťa a. s. v letech druhé světové války [vlastní zpracování]

Přes pokles výroby obuvi vznikaly společnosti díky exportu obrovské válečné zisky umožňující firmě vyplácet zaměstnancům rok od roku stále vyšší mzdy, v roce 1944 dosáhly dokonce dvojnásobné úrovně (510 Kč týdně) ve srovnání s rokem 1938 (242 Kč). Od roku 1940 se zvýšila ve všech závodech Baťova koncernu pracovní doba z 8 na 10 hodin denně. Od pondělí do pátku zaměstnanci pracovali od 6 do 12 hodin a od 13:15 do 17:35 hodin, v sobotu jen do 12 hodin. Zvýšení pracovní doby bylo nadiktováno ze strany Německa – před válkou zaměstnanci měli pracovní dobu od 7 do 12 a od 13 do 17 hodin, o sobotách od počátku třicátých let nepracovali.

Obr. 8 Obuvnická dílna v Baťových závodech v roce 1939 [41]

Obr. 9 Šicí dílna v Baťových závodech v roce 1939 [12, s. 86]

V období druhé světové války došlo k nárůstu počtu zaměstnanců v závodech Baťova koncernu nejen ve Zlíně, ale i v českých zemích. Z důvodu poklesu produkce obuvi byl podnik nucen propustit necelých tři tisíce zaměstnanců v obuvnických závodech ve Zlíně a naopak ve strojírenských závodech bylo přijato více než šest tisíc zaměstnanců. K tomuto kroku se vedení podniku rozhodlo, neboť došlo k nárůstu zbrojních zakázek pro německé válečné hospodářství a bylo nezbytné zaměstnat další pracovníky (viz. Tab. 5).

Tab. 5 Srovnání počtu zaměstnanců Baťova koncernu ve Zlíně v letech 1937 a 1944 [vlastní zpracování]

	Rok 1937	Rok 1944
Obuvnické závody	12 579 osob	9 975 osob
Strojírenské, elektrotechnické a letecké závody	3 069 osob	9 710 osob
Gumárenské závody	538 osob	1 183 osob
Chemické závody	950 osob	2 016 osob
Celkem	17 136 osob	22 884 osob

Těžkým zásahem do fungování podniku se stalo bombardování Baťových závodů americkým letectvem 20. 11. 1944. Útok proběhl ve čtyřech vlnách a během tří minut bylo svrženo 260 bomb. 10 továrních budov bylo zcela zničeno a 38 továrních budov podstatně poškozeno. Nejvíce byly poškozené obuvnické a gumárenské závody a sklady, ze strojírenských závodů byly částečně zasaženy pouze 4 tovární budovy. Navíc bylo zcela zničeno 62

obytných domů a 349 domů podstatně poškozeno, 23 osob bylo zabito a 90 zraněno. Škoda způsobená bombardováním byla vyčíslena na 515 683 989 korun tehdejší měny.

5.1.2 Vývoj národního podniku Baťa v letech 1945 - 1948

Další etapa ve vývoji a činnosti firmy je spojena se zásadními politickými, hospodářskými a sociálními změnami, ke kterým došlo v Československu v důsledku národně osvobozenického hnutí a vítězství Rudé armády.

Dne 13. 5. 1945 rozhodnutím Místního národního výboru ve Zlíně, který se opíral o znění Košického vládního programu, byly Baťovy závody odebrány z pravomoci dosavadních majitelů – akcionářů a musely se podřídit národní správě. Tento čin byl s konečnou platností potvrzen po vydání dekretu prezidenta republiky č. 5 z 19. 5. 1945.

Národní správa Baťových závodů byla v chodu několik měsíců a teprve na podzim 1945 došlo ke konečnému rozhodnutí o dalším osudu tohoto průmyslového gigantu. Dne 24. 10. 1945 podepsal prezident republiky čtyři znárodňovací dekrety znárodňující akciové banky, soukromé pojišťovny, doly a některé průmyslové podniky (tedy klíčový průmysl).

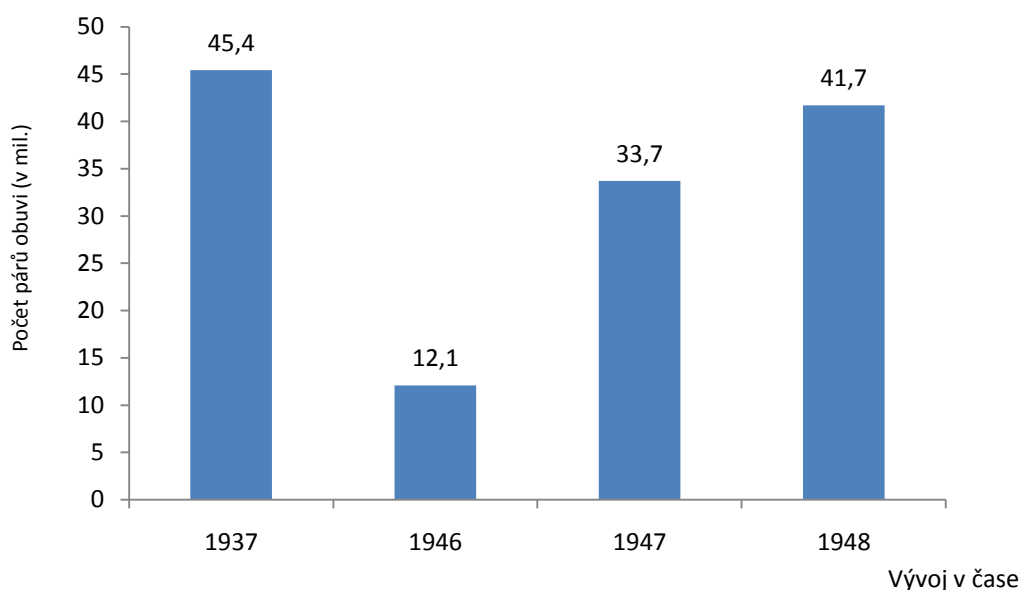
Dne 27. Října 1945 byl vydán vládou znárodňovací dekret, kterým přešla společnost do vlastnictví státu (viz Příloha P IV).

Aktem znárodnění byl komplex Baťových závodů a přidružených společností zabaven akcionářům a majetek Baťovy rodiny se stal vlastnictvím státu. Znárodňovací dekret z roku 1945 se ve Zlíně bezprostředně dotýkal výlučně Baťových závodů, ostatní zdejší firmy byly menší a mohly dále setrvat v soukromém sektoru.

Seznam společností Baťova koncernu v ČSR k 1. 5. 1945 se nachází v příloze P V.

V letech 1947 – 1948 byl v podniku realizován první československý dvouletý plán obnovy a částečné výstavby národního hospodářství. Cílem podniku bylo dosáhnout úrovně předválečné produkce, předstihnout ji, zesílit přiděly na domácím trhu a zvýšit vývoz obuvi.

Postupný růst produkce obuvi (za celý koncern, v mil. párů obuvi) ve srovnání s rokem 1937 zobrazuje Obr. 10.

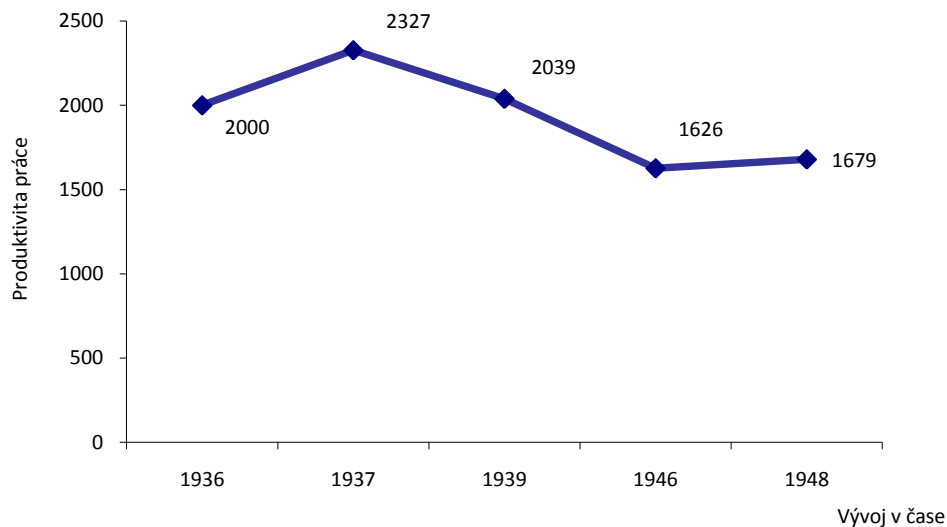
Obr. 10 Vývoj produkce obuvi národního podniku Baťa v ČSR v poválečných letech [vlastní zpracování]

V letech 1945 – 1948 došlo k růstu mezd dělníků na 1019 Kčs týdně, úředníkům pak na 1677 Kčs, a taktéž k růstu počtu zaměstnanců koncernu Baťa v ČSR (viz Tab. 6)

Tab. 6 Srovnání počtu zaměstnanců koncernu Baťa v roce 1938 a v letech 1945 -1948 [23, s. 100]

Rok	Zlín a Otrokovice	Mimo Zlín	Celkem
1938	25 548	5 887	31 435
1945	30 664	8 712	39 376
1946	31 668	7 221	38 889
1947	34 725	9 669	44 394
1948	39 121	13 751	52 872

Produktivita práce zaměstnanců ve výrobě obuvi ve Zlíně v období druhé světové války klesala, neboť došlo ke snížení počtu zaměstnanců a také klesala samotná produkce obuvi. Teprve od první poloviny roku 1946 došlo opětovnému nárůstu pracovníků a výroby, a tím i k růstu produktivity práce (viz Obr. 11).

Obr. 11 Vývoj produktivity práce ve Zlíně – produkce obuvi [vlastní zpracování]

Pro své zaměstnance nechal podnik v roce 1946 postavit prvních 22 bytů. V tomtéž roce začaly fungovat první zlínské jesle a na obecných školách byly zřízeny první útulky pro děti obou zaměstnaných rodičů – družiny.

Od roku 1947 se v Československu vyostřovala politická situace. Koncem dubna 1947 byl zahájen proces s J. A. Baťou, za kontakty s vedoucími říšskými představiteli Německa byl v nepřítomnosti 2. 5. 1947 odsouzen k těžkému žaláři na 15 let a k propadnutí celého jmění ve prospěch československého státu.

Obr. 12 Jan A. Baťa [62]

Generální stávka dne 24. února 1948 proběhla v podniku klidně a bez incidentů a proti jednotě dělnictva se neopovážili vystoupit ani nejurputnější reakcionáři. Podnik vstupoval do nových podmínek své činnosti.

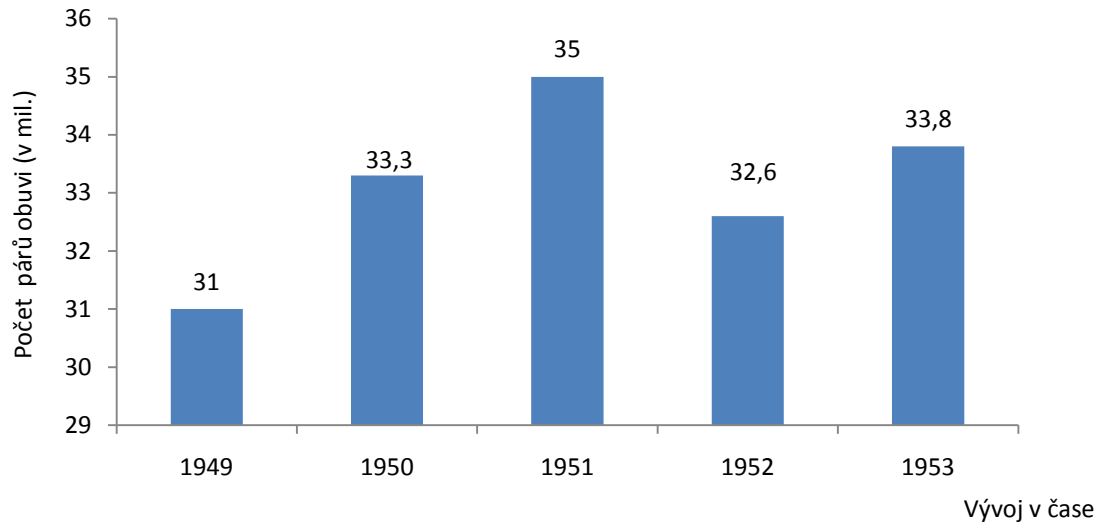
5.1.3 Národního podnik Svit po roce 1948

Od 1. 1. 1949 bylo město Zlín přejmenováno na Gottwaldov, podle čerstvě zvoleného prezidenta ČSR Klementa Gottwalda. Představitelé komunistické strany ve vedení města dosáhli cíle, kterého chtěli, a to změnit název města Zlína, jehož posledních padesát let bylo naší i světovou veřejností spojováno s baťovskou dynamikou a rozvojem. Mezi další města, která byla přejmenována z ideologických důvodů v ČSR, bylo slovenské město s původně maďarským názvem Telgárt. Toto město se stalo Švermovem, podle novináře Rudého práva a účastníka Slovenského národního povstání Jana Švermy. Ke změně názvu Baťových závodů došlo 3. 1. 1949. Celkem se sešlo na 2 900 návrhů nových názvů pro podnik (mimo jiné Rudé závody, Obuta či Obuna, Turkův Botostroj, Barikáda, Kosmos či Gigant), nakonec byl zvolen název Svit, který měl žádoucí komerční klady, a to stručnost, snadnou vyslovitelnost i v cizích jazycích a byl těžko zkomolitelný.

K realizování první československé pětiletky (1949 – 1953) nastoupil podnik v situaci, která znamenala četné změny v jeho dosavadní organizační struktuře. Podnik zahájil vyčišťování (tzv. delimitace) výrobního programu. Některé delimitace pro chod podniku neznamenal rušivé zásahy. Nejprve šlo o 11 někdejších společností (např. železniční dráhu Otrokovice – Zlín - Vizovice, Filmové ateliéry, Dopravní podnik města atd.). Nejvíce se podniku dotkla delimitace strojíren v roce 1950 a vznik nového národního podniku Závody přesného strojírnosti v Gottwaldově. Do podniku bylo naopak začleněno 72 továren a výroben (27 vyrábělo obuv). Do roku 1952 byly zrušeny, pro nevysokou technickou úroveň, zastaralé postupy práce a formy vedení. Jejich výroba byla včleněna do moderního fungování firmy.

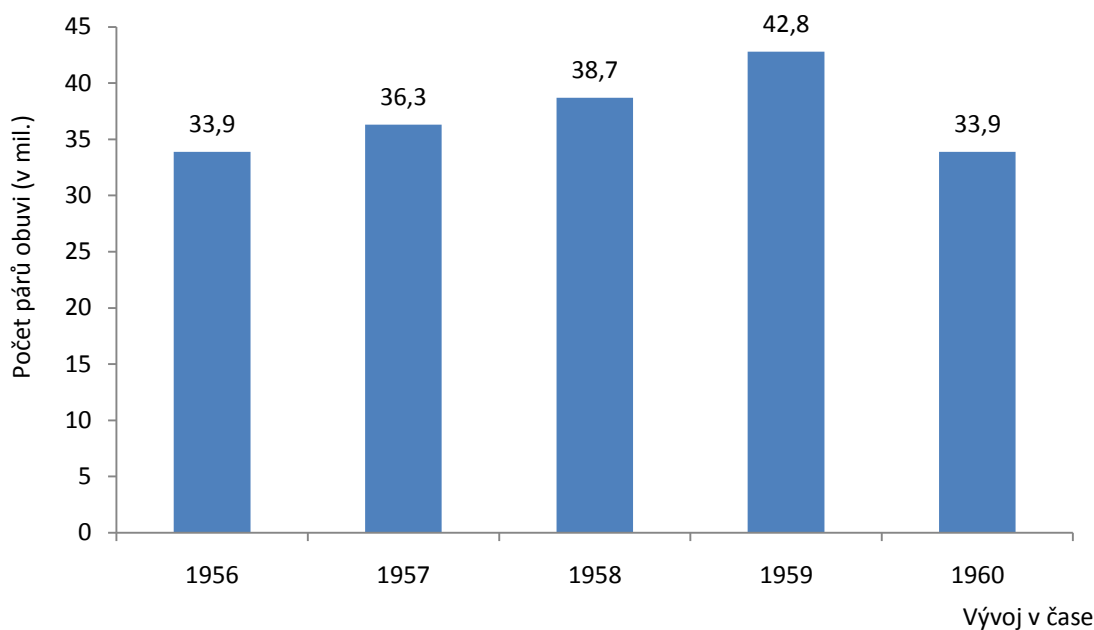
Ve výrobě se v 50. letech začala prosazovat nová výrobní metoda lepené obuvi, přesto dosavadní klasická metoda si zatím uchovala své postavení. V produkci obuvi bylo v tzv. první pětiletce zhotoveno okolo 166 miliónů párů. Podíl firmy na výrobě obuvi v ČSR představoval bezmála 56 procent.

Výsledky výroby v tzv. první pětiletce v národním podniku Svit znázorňuje Obr. 13 (pouze národní podnik Svit v mil. párů):

*Obr. 13 Výroba obuvi v národním podniku Svit během tzv. první pětiletky (1949 - 1953)
[vlastní zpracování]*

V letech tzv. druhé pětiletky (1956 - 1960) se výroba pohybovala průměrně kolem 37 mil. párů obuvi ročně (viz. Obr. 14).

Obr. 14 Výroba obuvi v národním podniku Svit během tzv. druhé pětiletky (1956 - 1960) [vlastní zpracování]

Významným podílem firmy patřilo ČSR mezi hlavní světové producenty obuvi.

Hlavními úkoly v ekonomické oblasti se staly: rovnoměrné plnění úkolů, využívání současné a nové techniky, práce podle technicky zdůvodněných norem, ale také výchova nového člověka, pracovníka vzdělaného, se vztahem k práci, kolektivu, podniku a socialistickému státu.

V roce 1959 bylo po dvouleté přípravě ve Zlíně otevřeno obuvnické muzeum. O rok později, tedy v roce 1960 zahajuje n. p. Svit novou podobu bytové výstavby, známé jako družstevní, předáním prvních 18 bytů svým zaměstnancům. V listopadu téhož roku byla otevřena závodní knihovna s rozsahem 28 035 knižních svazků.

Údaje o produkci, zaměstnancích, mzdách a pracovní době v n. p. Svit v 60., 70. a 80. letech nebyly k dispozici, proto jsou zde uvedeny jen částečné informace o výrobě a podílu podniku na rozvoji města.

V 80. letech produkoval n. p. Svit průměrně 42 milionů párů obuvi za rok (asi 161 - 162 tisíc párů obuvi denně). Rozdíly ve srovnání s předválečným a válečným obdobím byly především v počtech zaměstnanců, ve strojním vybavení, v technologii výroby, v rozsáhlosti a druhích sortimentu.

Mimo areál podniku Svit byly ve Zlíně v 70. a 80. letech vybudovány objekty, které byly významné i pro další vývoj samotného podniku Svit. Především se jednalo o pěší podchod před hlavní branou v roce 1979, autobusové nádraží v roce 1984, nadjezd nad železnicí v roce 1986 a dále spoluúčast podniku na výstavbě sídlišť a veřejných budov. V letech 1947 -1983 bylo postaveno ve Zlíně 18 595 bytů, což souvisí i s růstem počtu obyvatel města, který ve zmiňovaných letech vzrostl ze 46 400 na 84 430 obyvatel.

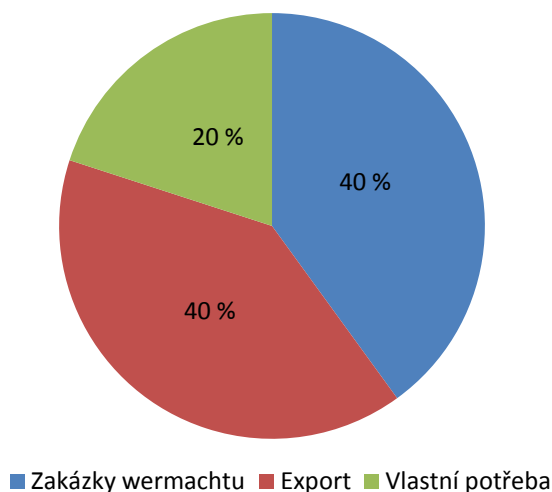
5.2 TAJMAC – ZPS

Rozhodnutí Tomáše Bati o zavedení strojírenské výroby ve Zlíně bylo bezprostředně spjata s rozhodnutím zabezpečit plynulý průběh obuvnické výroby, což vyžadovalo zajištění výroby náhradních dílů, údržbu strojů a výrobu potřebných zařízení pro obuvnické dílny. Důležité stroje pro obuvnickou výrobu se do té doby kupovaly v Německu, Anglii a Americe. Strojárna byla zřízena už v roce 1903.

Zavedení tovární strojírenské výroby ve Zlíně, kde prakticky nemělo strojírenství žádnou tradici, bylo velkým úspěchem.

5.2.1 Období 2. světové války ve strojírenských závodech firmy Baťa

Za války se strojírný členily na tři samostatné výroby – Moravské a slovenské strojírný (MAS) vyrábějící obráběcí stroje, wehrmacht zajišťující válečnou výrobu, a strojírný Baťa. Druhá světová válka zpomalila ve strojírnách mohutný rozvoj a už během roku 1939 zabezpečovala část dílen výrobu, která byla určená k válečným účelům. Podle výrobního plánu strojírenských závodů na rok 1940 zaměřila správa podniku již 40% výrobní kapacity pro zakázky wehrmachtu, 40% pro export a pouze 20% pro vlastní potřebu (viz Obr. 15).

Obr. 15 Výrobní program strojírenských závodů ve Zlíně v roce 1939 [vlastní zpracování]

V roce 1940 pracovalo ve firmě ve Zlíně z celkového počtu 2 270 dělníků na přímých zbrojních zakázkách wehrmachtu 1 460 dělníků. Došlo k prodloužení pracovní doby z 8 na 10 hodin denně.

Ve výrobním programu firmy byly otočné lafety námořních děl, vratná ústrojí k dělům, zvedací zařízení pro miny, součástky protiletadlových děl, rozbušky dělostřeleckých granátů, součástky ponorek, vrtulky k torpédům, součástky k létajícím střelám V1 a V2 nebo součástky pro letadla. Civilní výroba byla omezována, navzdory tomu však byly vyráběny v menším množství obuvnické, šicí, pletací a gumárenské stroje.

V pondělí 20. 11. 1944 došlo k bombardování areálu Baťa a. s., strojírný však nebyly příliš poškozeny. Pro nedostatek energie a tepla došlo v následujících měsících k citelnému poklesu výroby, který trval až do konce války. Začaly se projevovat rostoucí dopravní potíže a trval nedostatek materiálu a subdodávek.

5.2.2 Poválečný vývoj strojíren

Válečná výroba byla postupně nahrazována civilní, což byl zvláště ve strojírnách dlouhotrvající proces. Strojírny se sloučily (strojírný MAS, wehrmacht a strojírný Baťa) a byly vedeny jako B1 a B2 MAS.

Došlo ke změnám vedoucích pracovníků, část byla propuštěna a došlo také k vysokému úbytku dělníků (především šlo o část dělníků zaškolených na velkosériovou válečnou výrobu). Pracovní doba byla vymezena na 8 hodin denně a 6 dní v týdnu.

Výměrem ministra průmyslu byla dnem 6. 1. 1946 nad podnikem jmenována národní správa. Po znárodnění závodů Baťa 28. 10. 1945 a přejmenování 3. 4. 1946 na n. p. Baťa, zůstaly strojírný jejich součástí.

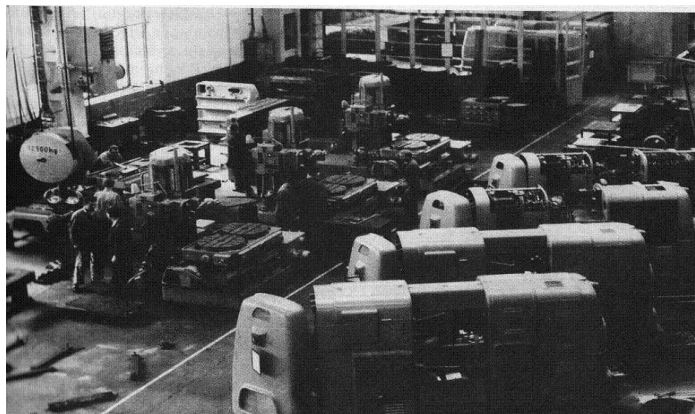
Pro další rozvoj měly strojírný rozsáhlý výrobní plán včetně výrobního zařízení a potřebné výkresové a technologické dokumentace. Výrobní program byl zaměřen na obuvnické, šicí, koželužské, gumárenské, pneumatikářské a textilní stroje, dále byla v programu výroby zahrnuta výroba frézek a široký sortiment zámečnických výrobků. Materiálové možnosti neumožnily realizovat program v plné výši. Výrobní program strojíren se postupně měnil a byl provázen vyřazením dříve velmi úspěšných výrobků.

Ve druhém pololetí 1946 byly zahájeny práce na přípravě dvouletého plánu obnovy na rok 1947 – 1948. Dne 3. 7. 1950 na základě rozhodnutí ministra průmyslu byl vyloučen ze Svitů nový národní podnik – Závody přesného strojírenství.

5.2.3 Závody přesného strojírenství

Základním závodem byl národní podnik ZPS Gottwaldov, který měl vedlejší závody ve Valašských Kloboukách, v Uherském Brodě a v Hulíně. Na počátku roku 1952 se vedlejší závod ve Valašských Kloboukách stal samostatným celkem (později n. p. IGLA) a od roku 1953 byl k závodu ZPS přidělen n. p. Galanta a osamostatnila se výroba v Hulíně.

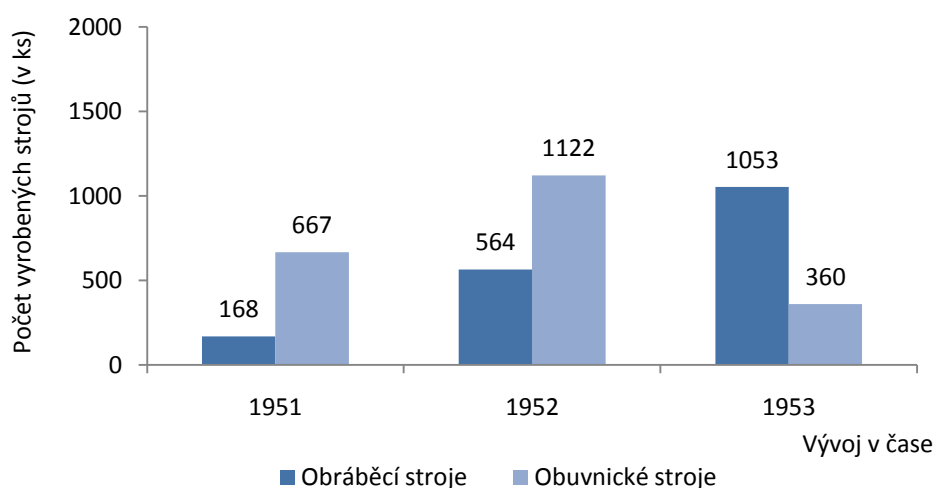
Hlavními obory byly obuvnické, obráběcí, textilní a šicí stroje. Výrobní program zahrnoval taktéž montování jeřábů, výtahů, šrámovacích strojů, jehel, člunků, zařízení pro slévárny a další produkty průmyslové povahy. Byla také modernizována výrobní zařízení z předválečné éry. Od roku 1953 byla ze Svitů převedena elektrovýroba, takže n. p. ZPS začal montovat elektrické přístroje, rozvaděče, svítidla, transformátory a elektrické motor-ky. V roce 1954 se v oblasti informování zaměstnanců projevila snaha o vybudování samostatného podnikového rozhlasu (do roku 1954 byl pouze v rámci n. p. Svit). V oblasti technické vývoje došlo v podniku k vybudování dílny pro realizaci zlepšovacích námětů.

*Obr. 16 Výroba v n. p. ZPS Gottwaldov v 50. letech
[15, s. 51]*

Základními dokumenty pro práci v podniku byly pětileté plány. V letech 1949 - 1953 probíhala v podniku první pětiletka. V podniku bylo zaměstnáno necelých 5 000 zaměstnanců a průměrná mzda se pohybovala kolem 1 130 Kčs.

Výsledky tzv. první pětiletky (pouze za roky 1951 - 1953) v n. p. ZPS Gottwaldov jsou zobrazeny na Obr. 17.

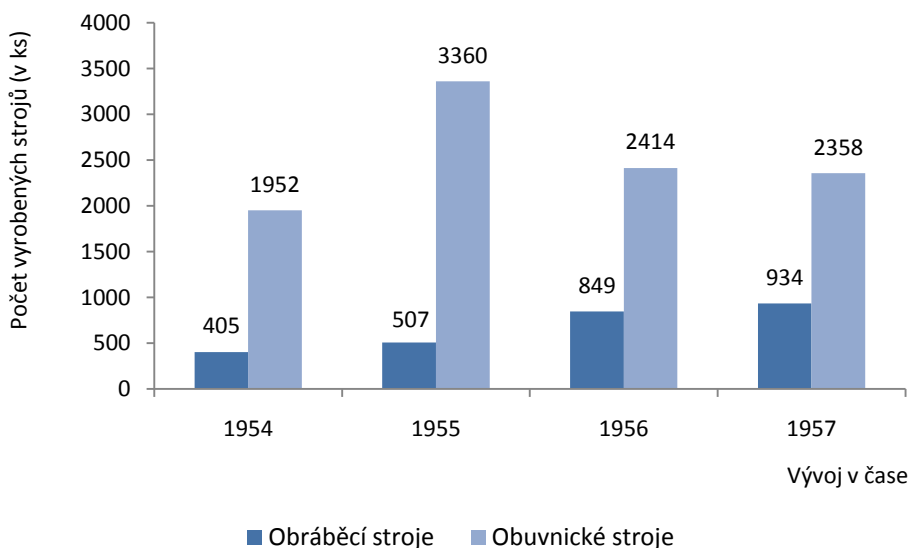

Obr. 17 Výsledky první pětiletky v n. p. ZPS Gottwaldov (1951 - 1953)[vlastní zpracování]

V roce 1954 byly v n. p. ZPS Gottwaldov vyhlášeny ministrem strojírenství Karlem Poláčkem nejlepším strojírenským podnikem v ČSR. Vývoz byl zaměřen především na SSSR, Čínu a Koreu. Kromě výroby obráběcích a obuvnických strojů byly vyráběny ve vět-

ším počtu stroje kosící, rozhlazovací, dvojprošívací, ošivací, cvikací, vroubkovací štípací a další.

Tzv. druhá pětiletka probíhala v podniku v letech 1954 – 1958. Výsledky z let 1954 – 1957 znázorňuje Obr. 18.

Obr. 18 Výsledky druhé pětiletky v n. p. ZPS Gottwaldov [vlastní zpracování]

V padesátých letech posílal podnik velké množství svých pracovníků do zahraničí. Jednalo se o montéry, techniky i konstruktéry. Tito pracovníci působili ve více než dvaceti zemích světa. Výrobky podniku tak byly předváděny a prezentovány například v Rumunsku, Německé demokratické republice, Dánsku, Jugoslávii a Bulharsku. Výrobky směřovaly dokonce až do Uruguaje a jiných zámořských států.

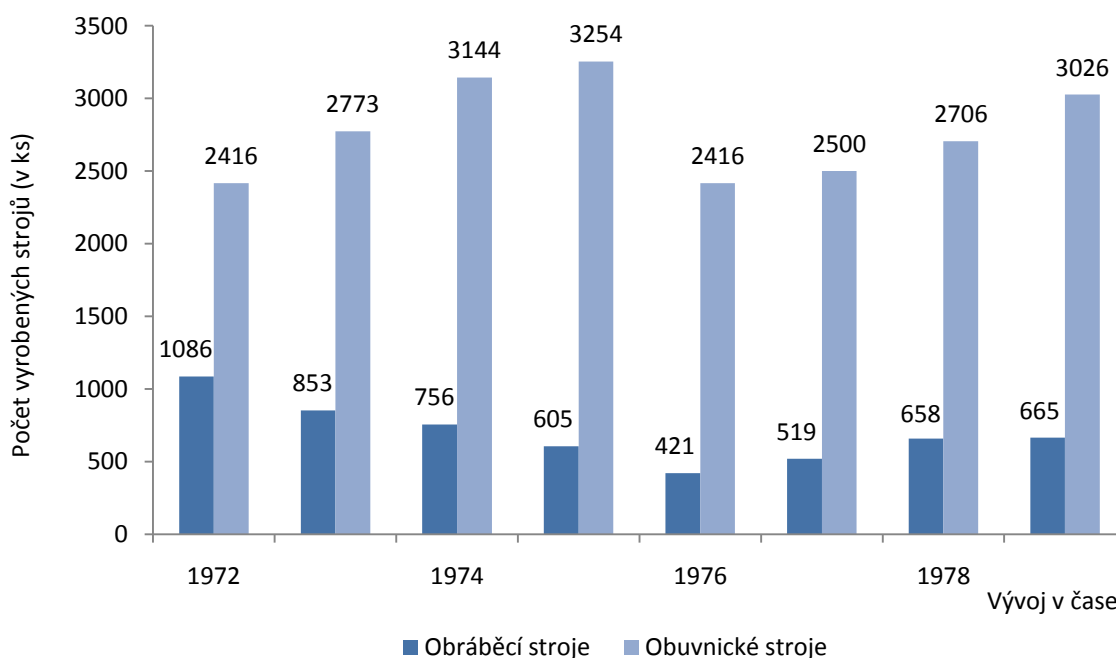
K podniku bylo přičleněno Odborné učiliště s více než 400 uční, kde se mladí lidé připravovali na budoucí povolání. V podniku poté měli možnost vyzkoušet si své znalosti v praxi.

V šedesátých letech byly nejvýznamnějšími skupinami výrobků, které se na celkové výrobě podílely z více než 80%, zejména obráběcí a obuvnické stroje, frézy, elektromontáže a odlitky. Dále byly vyráběny transformátory, elektrické stroje, elektrické přístroje, rozvaděče, svěráky, měřidla, člunky. Od roku 1975 začala růst výroba perspektivnějších NC obráběcích strojů.

Splnění výrobních, odbytových a vývozních úkolů se příznivě projevilo v plnění ekonomických ukazatelů podniku. Ekonomické výsledky byly dobré a podnik trvale patřil k předním strojírenským podnikům. ZPS v té době znamenaly pracovní příležitosti pro velký počet lidí. V šedesátých letech bylo v ZPS, n. p. zaměstnáno v průměru 5 700 zaměstnanců. U technických pracovníků se průměrný plat pohyboval přibližně okolo 2 000 korun měsíčně.

V roce 1968, v důsledku vývoje politické situace v zemi a zvláště srpnových událostí, nebyl splněn plán výroby. Obsazení ČSSR mělo vliv na ztráty ve výrobě.

Výsledky výroby obráběcích a obuvnických strojů v 70. letech v n. p. ZPS Gottwaldov jsou zobrazeny na Obr. 19.

Obr. 19 Výsledky výroby obráběcích a obuvnických strojů v n. p. ZPS Gottwaldov 70. letech [vlastní zpracování]

V osmdesátých letech byly, kromě výroby obráběcích a obuvnických strojů, ve výrobním plánu podniku také výkovky, regulační aparáty, operační nástroje, formy, modely, obaly a práce průmyslové povahy. Postupně se v celém podniku díky využívání výpočetní techniky začíná stále více uplatňovat automatizace řízení a s ní spojená elektronika.

V roce 1989 se podnik přejmenoval na Závody přesného strojírenství, státní podnik Gottwaldov. Podnik se zúčastnil výstav v Brně, Paříži, Bělehradě, Lipsku, Mexiku, Nizozemí a

Itálii. V prosinci 1989 přijel poprvé po padesáti letech Tomáš Baťa mladší. Prohlédl si podniky v Gottwaldově a sešel se s vedením ZPS, s. p.

*Obr. 20 Návštěva Tomáše Bati ml. v n. p.
ZPS Gottwaldov v roce 1989 [15, s. 70]*

Na začátku roku 1990 byl závod přejmenován na státní podnik ZPS Zlín, který byl na konci roku nařízením ministra strojírenství zrušen a celý majetek byl vložen do nově založené akciové společnosti Závody přesného strojírenství Zlín.

5.3 Barum

Za více než 70 let tradiční výroby pneumatik na Zlínsku se původně malá dílna na výrobu pneumatik proměnila v největší výrobní jednotku osobních pneumatik v Evropě.

Z důvodu růstu velkého množství obuvi a s tím spojenými náklady na jeho přepravu po železnici, přivedly Tomáše Baťu k myšlence přejít na automobilovou dopravu. Problémem se však stala nízká kvalita pneumatik, což způsobovalo časté defekty. Baťa se situaci rozhodl řešit vlastní výrobou pneumatik. V roce 1931 založil vlastní továrnu na výrobu pneumatik. První pneumatika firmy Baťa – Baťa pneu Superb - jela poprvé v roce 1931 po trase Zlín – Luhačovice. Už v roce 1932 jezdily po cestách nové pneumatiky značky Baťa. Postupem času se tyto pneumatiky těšily stále větší oblibě. V roce 1934 se rozšířila výroba pneumatik, a to jak množství vyráběných kusů, tak i do rozměrové škály. Pneumatiky Baťa postupně nahradily konkurenční výrobky z Československa.

Obr. 21 Reklama na pneumatiky Baťa [60]

V polovině čtyřicátých let, tedy v roce 1945, se lze poprvé setkat se značkou **BARUM**. Tři nejvýznamnější výrobci pneumatik vytvořili pro zjednodušení exportní politiky společnou značku pro své výrobky. Pro novou značku byla použita počáteční písmena názvů firem **Baťa** Zlín, **Rubena** a **Matador**. Novou značkou byly poté označovány produkty všech tří výrobců (viz Obr. 22).

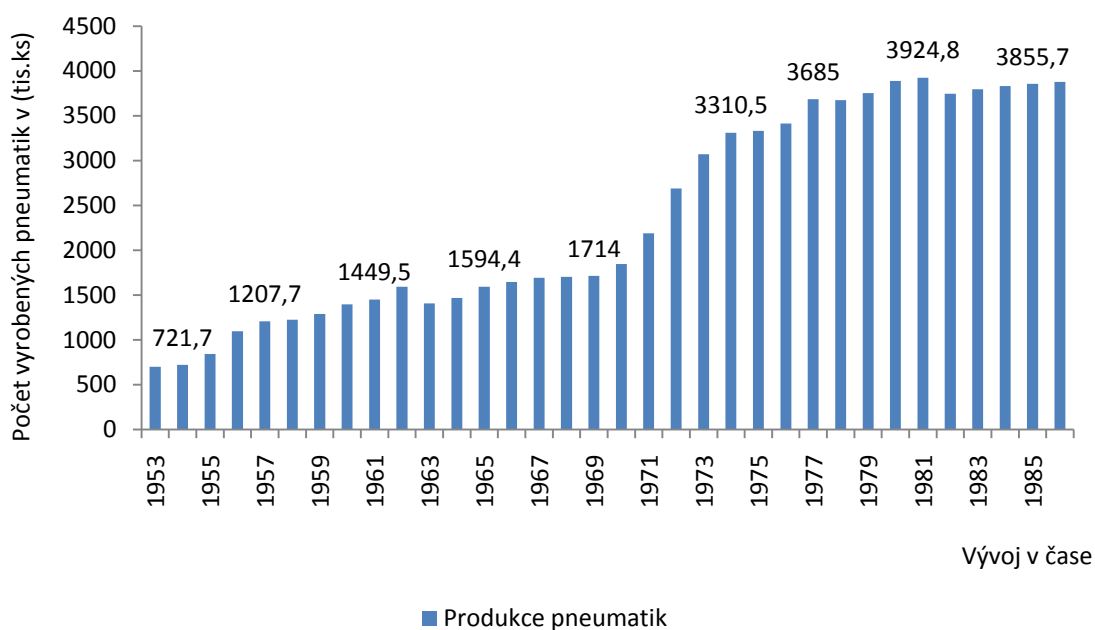

Obr. 22 Reklama na pneumatiky Barum [Lešingrová]

V roce 1953 vzniká samostatný národní podnik na produkci pneumatik. Od roku 1966 je kapacita produkce v prostoru bývalých Baťových závodů omezena a je rozhodnuto o vybudování nového výrobního podniku v Otrokovicích. Výrobní program tvořily pneumatiky pro osobní auta a traktory, motopláště, duše, klínové řemeny, dopravní pásy, pryžové

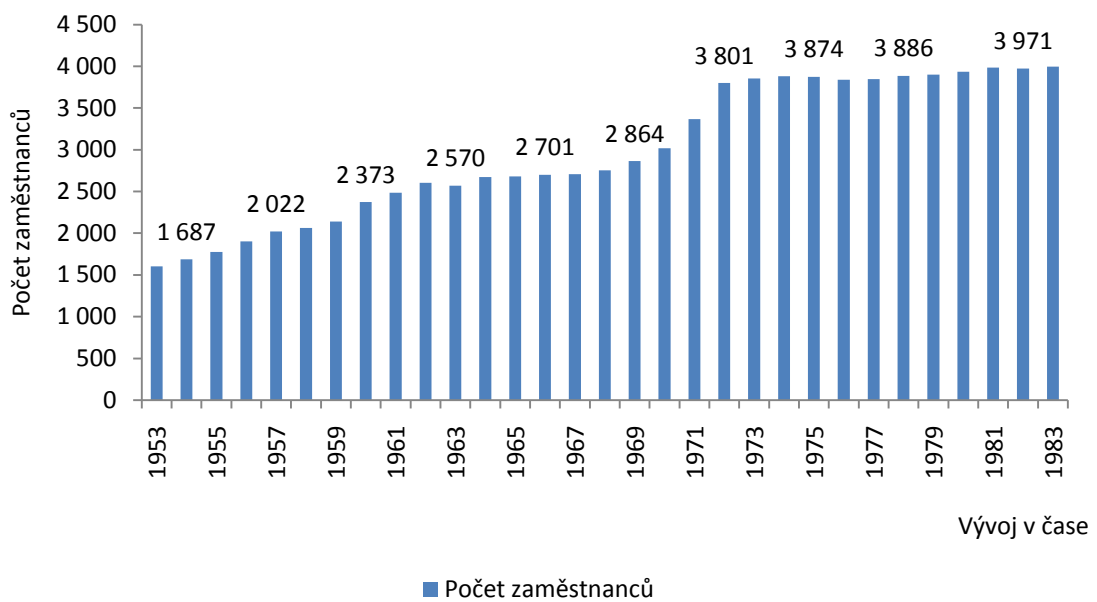
podlahoviny, hřidelová těsnění a další. V roce 1967 byly vyrobeny první radiální pneumatiky. O pět let později se uskutečnilo slavnostní otevření nové pneumatikárny v Otrokovicích a nejdůležitější úsek výroby pneumatik Barum byla přesunuta ze Zlína do Otrokovic. V polovině sedmdesátých let podnik zahájil výrobu kombinovaných pneumatik pro nákladní automobily a první pneumatiky pro nákladní automobily v celoocelovém provedení.

Celkově se výroba v n. p. Barum v letech 1953 – 1985 neustále zvyšovala. Vybrané hodnoty jsou vyznačeny na Obr. 23.

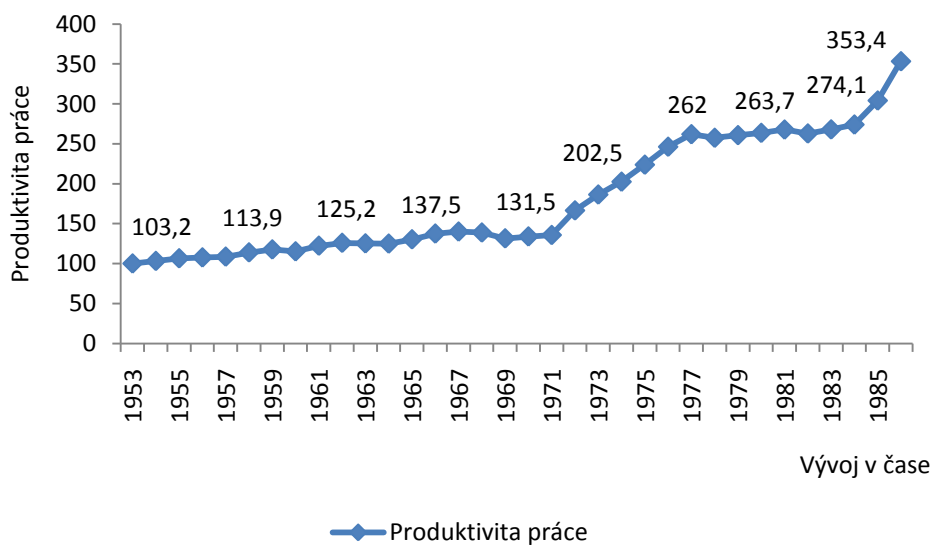
Obr. 23 Produkce pneumatik n. p. Barum v letech 1953 – 1985 [vlastní zpracování]

Z hlediska sociální rozvoje podniku byla významná především realizace komplexního programu péče o pracující a zahrnovala celou oblast sociální politiky podniku. Týká se to především rozsáhlé výstavby bytů, k dispozici zaměstnancům bylo zdravotní středisko v areálu podniku, pro děti zde byly zřízeny jesle a školky. Podnik pořádal různé druhy rekreací v tuzemsku i zahraničí. Pracovníci měli možnost navštěvovat Městské divadlo nebo Symfonický orchestr ve Zlíně. Počet zaměstnanců se od roku 1953 neustále zvyšoval (viz Obr. 24).

Obr. 24 Vývoj počtu zaměstnanců v n. p. Barum v letech 1953 – 1985 [vlastní zpracování]

Produktivita práce v podniku rostla v analyzovaných letech v závislosti na růstu objemu produkce a růstu počtu zaměstnanců (viz Obr. 25).

Obr. 25 Vývoj produktivity práce v n. p. Barum v letech 1953 - 1985 [vlastní zpracování]

Podnik patřil v analyzovaných letech k největším výrobcům pneumatik v Československu, zaujímal v národním hospodářství významné místo a svou finální produkcí uspokojoval především odvětví, která navazovala v průmyslu (doprava, stavebnictví, zemědělství).

Podnik se snažil udržet si konkurenční schopnost na zahraničních trzích, a to obměnou sortimentu. Základem inovační strategie podniku bylo uplatňování progresivních konstrukcí pneumatik, které spočívaly v přechodu od diagonálních k radiální konstrukci, v zavádění vyztužených materiálů do koster pneumatik a ve zlepšování vlastností pneumatik.

Již v roce 1983 vznikla díky automobilovým nadšencům soutěž Barum rally Zlín. Značka Barum je dlouholetým partnerem závodu Barum rally Zlín. Propojení nejúspěšnější domácí značky Barum pneumatiky s nejúspěšnější českou motoristickou soutěží Barum rally představuje příznivé podmínky pro velmi dobré vnímání značky Barum i soutěže samé.

Od roku 1990 byl název firmy nahrazen na "Barum a.s. Otrokovice". O dva roky později Barum podepsal s německým sdružením Continental AG smlouvu o Joint-Venture. 1. března 1993 byl založen společný závod Barum Continental spol. s r.o. Barum se stává součástí sdružení Continental. Koncern Continental přinesl do českého prostředí pokrokové technologie a aktuální strojová zařízení.

5.4 Fatra

Společnost Fatra je z historického hlediska prvním zpracovatelem plastů v ČSR.

Fatra byla založena v roce 1935 podnikem Baťa na bezprostřední podnět Ministerstva obrany. Založení závodu Fatra mělo velký význam pro zprůmyslnění Napajedel a blízkého okolí. Po osvobození ČSR v roce 1945 došlo ke znárodnění Baťových závodů, kterých byla Fatra součástí. O rok později 7. 3. 1946 vznikl nový národní podnik Fatra se sídlem v Napajedlích, jehož předmětem činnosti byla výroba veškerého zboží z gumy a příbuzných umělých hmot. V druhé polovině šedesátých let byl národní podnik Fatra zrušen a stal se součástí oborového podniku Československé závody gumárenské a plastikářské se sídlem ve Zlíně, aby se v roce 1969 opět stal národním podnikem. V roce 1990 na základě rozhodnutí ministra průmyslu ČR byl státní podnik Fatra zrušen a na jeho místě byla založena Fatra, a. s.

Gumárenskou výrobu Fatra postupně převáděla do jiných podniků a některé z nich po určité období řídila (Optimit Odry, Gumárny Zubří), nebo napomáhala při jejich budování (Gumotex Břeclav). Zkušenosti se zpracováním plastů předávala Fatra jiným závodům (Technoplast Chropyně, Plastika Nitra) a má nebývalé zásluhy na rozmachu gumárenského odvětví v České republice.

Prvními výrobky podniku byly masky a ochranné oblečení, pryžové hračky a technická pryž. V roce 1940 začalo postupné zaměření na zpracování plastických hmot, jejichž výroba byla omezována ve válečných letech značně omezována z důvodu růstu výroby protiplynových masek, pogumovaných a igelitových pláštěů pro vojenské účely. Do výroby byly také zařazeny asanační oděvy pro letectvo, námořnictvo a pro záchranné čluny. Po roce 1945 se nosným programem podniku stala technická a zdravotní pryž, vodní a tlakové hadice, hračky, pláštěnky, folie pro galanterii, obalové a dekorační účely. V letech 1947 – 1948 se poprvé na českém trhu objevily výrobky z PVC nesoucí značku Fatra. Postupně byly z výroby vyřazeny gumárenské produkty a společnost se zaměřila především na výrobu z plastů. Z PVC se vyráběly novoplastové folie, plastilak, pláštěnky, hračky, trubky, desky, tyče a profily z neměkčeného PVC. Mezníkem ve výrobě se stala podlahovina a v technologickém procesu využití vysokofrekvenčního svařování. O několik let později se společnost zapojila do budování nového chemického odvětví a začala zpracovávat polyetylén a později polypropylén.

Společnost Fatra ve velkém objemu také exportovala své výrobky do zahraničí, např. do Velké Británie, Nigérie, Súdánu, Sýrie, Egypta, Německa, Švýcarska, Belgie nebo do zámořských států.

V n. p. Fatra se velmi dbalo na inovace a zlepšovateľské návrhy. Společnost se snažila zlepšovat nejen produkci, ale také technologii výroby a výrobní zařízení, pracovní prostředí a bezpečnost práce. V roce 1970 byla Fatra první mezi českými gumařskými a plastikářskými závody, která začala zpracovávat rozpis výroby na samočinném počítači.

V době nacistické okupace bylo v podniku zaměstnáno zhruba 2 000 pracovníků, a postupně se jejich počet zvyšoval. Nezbytnou součástí činnosti podniku bylo zabezpečit spokojenost a sociální rozvoj zaměstnanců. Především se jednalo o bytovou otázku, kdy podnik nechal vystavět asi 400 bytů nebo poskytnutí bezúročně půjčky z fondů kulturních a sociálních potřeb podniku, těm zaměstnancům, kteří chtěli stavět. V podniku byla k dispozici

mateřská školka a jesle, dále závodní jídelna – kde se měli možnost stravovat také důchodci (bývalí zaměstnanci podniku), závodní ambulance, dále závodní rozhlas, který kromě hudby vysílal dvakrát týdně zprávy a odborné přednášky. V neposlední řadě podnik poskytoval svým zaměstnancům možnost rekreace, a to tuzemské nebo zahraniční. Už v roce 1945 se započalo s přípravou odborného učiliště Fatra, které bylo zrušeno až v roce 1984 a bylo začleněno do Středního odborného učiliště gumárensko-plastikářského v Otrokovicích. V roce 1989 byla uzavřena dohoda o sdružení finančních prostředků n. p. Fatry s Městským úřadem v Otrokovicích. Předmětem smlouvy bylo vybudování skládky pevného odpadu v Otrokovicích - Kvítkovicích.

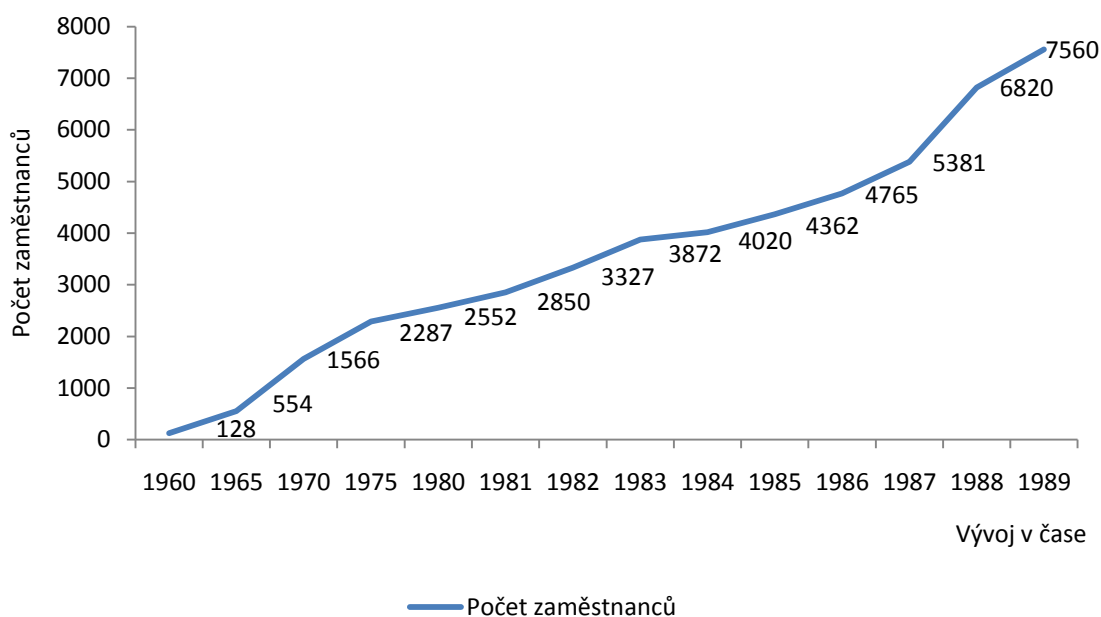
Své historicky dané prvenství během let lidé ve Fatře proměnili v jednoznačnou přednost a upevnili ji do postavení důležitého zpracovatele plastů z pohledu znalosti používaných materiálů a technologií, kvality a rozsahu výroby.

5.5 JZD AK Slušovice

Zemědělské družstvo Agrokombinát Slušovice bylo založeno v roce 1952. Na počátku byla životní úroveň pracovníků v JZD AK Slušovice na nízké úrovni a až do 60. let jen strádalo a zabývalo se výhradně zemědělskou výrobou. Za 1 pracovní jednotku (PJ) se vyplácelo pouze 13 Kčs. 1 PJ byla odměna za 8 hod jednoduché práce. Těžká práce byla za 8 hod. ohodnocena 2 PJ, a během roku byly vypláceny zálohy.

Počátky hospodaření byly velmi obtížné, avšak s rozvojem dalších činností - přidružené výroby – docházelo k rozmachu družstva. Postupný rozvoj činností přinášel vyšší zisky a ty umožnily zvyšovat odměny pracovníkům. V pozdější době umožnily vysoké výnosy také financovat rozvoj zemědělské výroby a další činnosti ve prospěch obcí a občanů.

Družstvo zaměstnávalo v dobách největšího rozmachu až 7000 pracovníků. Průměrné mzdy byly vyšší než průměrné mzdy v rámci Zlínského regionu, a skutečnost zapříčinila, že zaměstnanci družstva měli na tehdejší dobu velmi dobrou životní úroveň. Vývoj počtu zaměstnanců v JZD AK Slušovice je zobrazen na Obr. 26.

Obr. 26 Vývoj počtu zaměstnanců v JZD AK Slušovice [doc. Hurta]

JZD AK umožňovalo absolventům středních a vysokých škol nástupní praxi po dobu půl až jednoho roku, a v případě oboustranného zájmu i dobré zaměstnání.

Družstvo se výrazným způsobem podílelo především na rozvoji zemědělské produkce, a to:

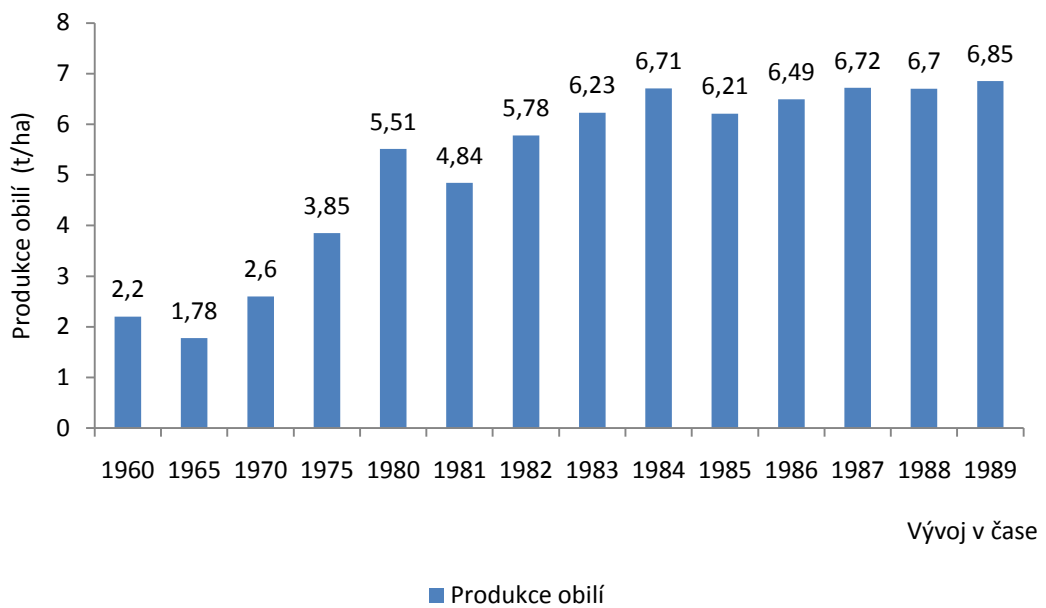
1.) přímým působením:

- uplatňováním moderní metody pěstování kukuřice na zrno v zemědělských podnicích,
- dodávkami zemědělských strojů (balení sena a slámy) nebo náradí na zpracování půdy (rotační brány, podrýváky),
- dodávkami inseminačních dávek vysokoprodukčních plemen krav od dovezených býků,
- prováděním přenosu embryí vysokoprodukčních krav,
- dodávkami bioinsekticidů z vlastní biotechnologické produkce.

2.) nepřímým působením:

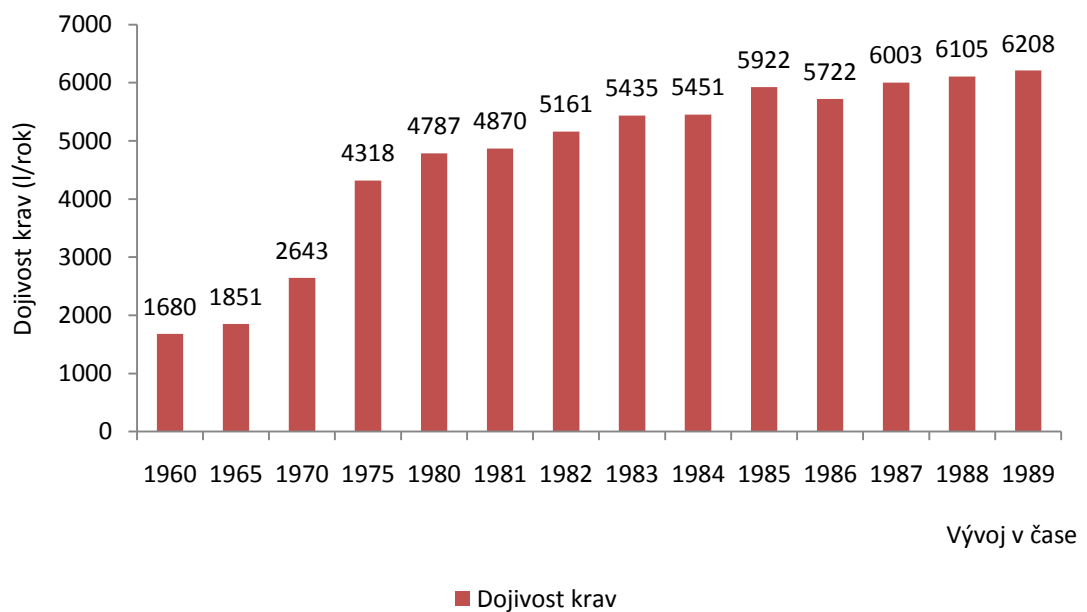
- stáže specialistů ze zemědělských podniků na pracovištích agrokombinátu,
- pořádáním specializovaných sjezdů, kterých se účastnili významní domácí i zahraniční odborníci.

Růst produkce obilí JZD AK Slušovice je znázorněn na Obr. 27.

Obr. 27 Produkce obilí v JZD AK Slušovice v letech 1960 – 1989 [vlastní zpracování]

Dojivost krav v JZD AK Slušovice je zobrazena na Obr. 28.

Obr. 28 Dojivosti krav v JZD AK Slušovice v letech 1960 – 1989 [vlastní zpracování]

Družstvo vedle výrobní činnosti zajišťovalo pro obce:

- Obchodní síť a restaurace;
- Rozvoj různých služeb (rozvoz potravin do domu, autoopravny, stavební práce, mechanismy, drobné podnikání aj.);
- Rozšíření škol a školek;
- Vybudování zdravotního střediska;
- Bytová výstavba a výstavba rodinných domků;
- Opravy a rozšíření silnic;
- Zpevnění polních cest a nádvoří;
- Provoz rekreačního zařízení (ve Všemíně) a sportovišť (Dostihový areál, fotbalový stadion a hřiště);
- Pořádání kulturních a sportovních akcí;
- Letní tábory pro děti (i zahraniční), lyžařské zájezdy;
- Pravidelná autobusová doprava mezi všemi 19 obcemi;
- Péče o důchodce (levné stravování, zájezdy, kulturní vyžití);
- Exkurze a stáže v družstvu;
- Vzdělávací zařízení (jazykové a speciální kurzy).

JZD AK Slušovice na základě vlastních výzkumných a vývojových aktivit vypracovalo ke konci 80. let pro zlínský region tři rozvojové programy:

- program mikroelektroniky,
- program biotechnologií,
- program životního prostředí.

Cílem těchto programů bylo seznámit podniky ve zlínském regionu na nové obory podnikání a k jejich využití (např. vyrábění mikropočítačů v podnicích, měření emisí podle zpracovaných postupů či péče o vodní toky).

Podíl JZD AK Slušovice na rozvoji zlínského regionu se týkal především rozsáhlé stavební činnosti a mělo podíl na modernizaci nynější Baťovy nemocnice ve Zlíně, výstavbě podchodu ve Zlíně, dále vybuďovalo zelinářský areál ve Sptytihněvi, Skleníky ve Slušovicích, podnik vyrábějící jogurty ve Slušovicích a produkci kvalitních nápojů v Tišnově, zbuďovalo ve Zlíně moderní obchody: Dům zeleniny a Dům potravin, k jejichž výstavbě

bylo využito moderních technologických. Družstvo také nechalo vystavět dostihovou dráhu ve Slušovicích a pravidelně organizovalo dostihy za značné účasti návštěvníků ze zlínského regionu i okolí. Družstvo vybudovalo v Lípě kontejnerové překladiště, které dalo možnost podnikům zlínského regionu využívat výhody moderní kontejnerové přepravy.

JZD AK se pravidelně účastnilo výstav v Nitře a v Českých Budějovicích, a zde předkládalo své výsledky.

Vývoz do zahraničí se nejprve realizoval proto, aby družstvo získalo devizy na dovoz strojů a zařízení, později k nákupu nových technologií pro zemědělskou i nezemědělskou výrobu. Zprvu se vyváželo dřevo a produkty ze dřeva, později regranulát ze zpracovaných odpadních plastů. Družstvo se taktéž zaměřovalo se na produkci pro export. Vykrmovala se mléčná telata a postavilo moštárnu, kde se vyráběl jablečný koncentrát pro export.

Družstvo zahájilo budování vlastní zahraniční jednotky na Kypru, ve Vietnamu a Egyptě.

Po r. 1989 došlo k rozdělení družstva a později k jeho transformaci. Na bázi bývalého AK Slušovice vzniklo několik desítek samostatných firem. Některé zanikly, ale některé z nich jsou velice úspěšné jako např. Greiner Packaging, SWS, Yoplait, Kontejnerové překladiště v Lípě, Obchodní odbytíště v Lípě (Sklady), Monza, Fagus Container, TEiKO a další.

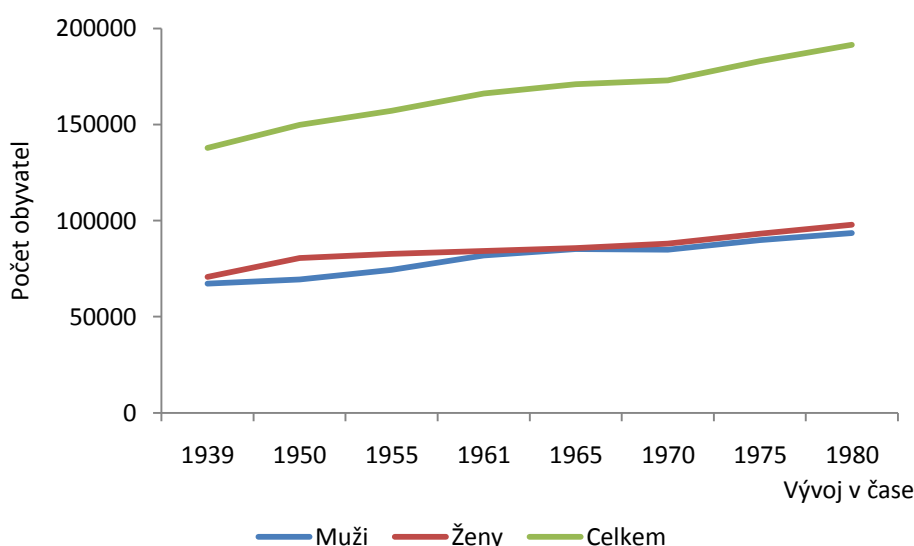
6 SLEPT ANALÝZA

Úkolem této kapitoly je rozbor a charakteristika podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu, ke kterému byla využita metoda SLEPT. Cílem je poskytnout informace toho nejpodstatnějšího, co se stalo v jednotlivých faktorech v sociální, legislativní, ekonomické, politické a technologické oblasti v letech 1939 – 1989 ve Zlínském regionu. SLEPT analýza je důležitým nástrojem poznání ekonomického prostředí, které ovlivňuje každou firmu. Záměrem není podrobně popsat toto prostředí, protože vnější prostředí každého podniku je jedinečné. Všechny informace pro zpracování této analýzy pochází ze statistických ročenek Gottwaldovska a Českého statistického úřadu.

6.1 Sociální faktory

Tato část analýzy je zaměřena na sociální faktory, konkrétně na celkový počet obyvatel a průměrnou mzdu pracovníků ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989.

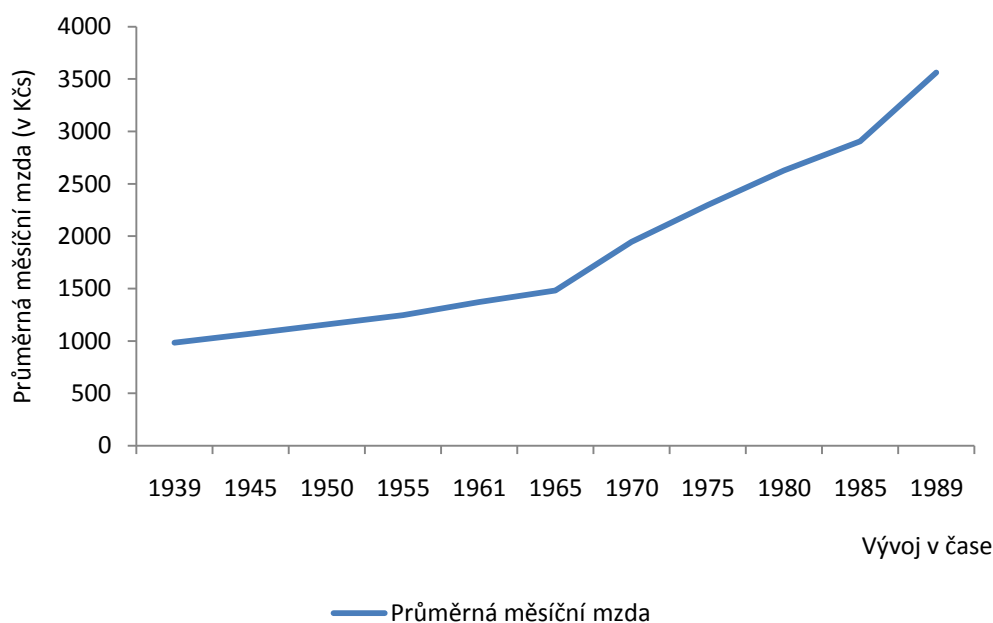
Pohyb obyvatelstva je soubor procesů, měnících počet a složení obyvatelstva. Údaje o obyvatelstvu byly získávány především pravidelným sčítáním lidu (většinou po 10 letech) a pravidelnou statistikou obyvatelstva. Celkový počet obyvatel (včetně podílu mužů a žen) ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989 je znázorněn v pětiletých odstupech na Obr. 29.

Obr. 29 Počet obyvatel ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989
[vlastní zpracování]

Zlínský region měl ve všech analyzovaných letech poměrně hustou síť zalidnění. Růst obyvatelstva v jednotlivých letech byl způsoben především koncentrací velkých průmyslových podniků, které zajišťovaly velký počet pracovních příležitostí. Podíl žen na celkovém počtu obyvatel byl ve všech analyzovaných letech vyšší než podíl mužů. Z toho plyne vyšší růst významu žen a jejich podílu na obsazování pracovních míst v podnicích ve Zlínském regionu.

Průměrná měsíční mzda ve Zlínském regionu v analyzovaných letech rostla. Tato skutečnost byla způsobena rostoucí produkcí velkých podniků ve Zlínském regionu, zvyšováním zakázek a vývozem produkce do zahraničí. Podniky ve Zlínském regionu patřily k největším a nejproduktivnějším v rámci celé republiky, a proto zajišťovaly svým pracovníkům rok od roku stále vyšší mzdy. Právě mzdy zaměstnanců velkých a významných podniků měly z velké části podíl na celkovém zvyšování průměrné měsíční mzdy ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989. Růst průměrné měsíční mzdy ve Zlínském regionu v analyzovaných letech je zobrazena v pětiletých odstupech na Obr. 30.

Obr. 30 Průměrná měsíční mzda ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989
[vlastní zpracování]

6.2 Legislativní faktory

Významným mezníkem v legislativních změnách po druhé světové válce se stalo znárodnění klíčového průmyslu. Prvním krokem ke znárodnění bylo přijetí tzv. Košického vládního programu 5. 4. 1945 v Košicích novou československou vládou v čele se sociálním demokratem Zdeňkem Fierlingerem. V dokumentu byl zřetelný vliv komunistické strany a především byl zaměřen na národní správu velkých podniků a zabavení majetku fašistů, kolaborantů a zrádců.

Prezident Edvard Beneš podepsal 24. října 1945 dekrety (později nesoucí jeho jméno), tímto aktem přešly do vlastnictví státu významné doly, banky, pojišťovny, průmyslové podniky, které měly více než 500 zaměstnanců a vybrané podniky s více než 150 zaměstnanci. Tento dokument se týkal také Baťových závodů (viz kapitola 4.2 a příloha PIV).

Po nástupu komunistů v únoru 1948 bylo znárodnění dovršeno a postupně se do vlastnictví státu dostaly ostatní podniky, které ještě zůstávaly v soukromém sektoru. 9. 5. 1948 byla přijata nová ústava zaručující ochranu a drobného a středního podnikání (do 50 zaměstnanců) a nedotknutelnost osobního majetku. Realita byla jiná. Postupně si státní podniky vy-mohly výhradní právo výroby a ovládly trh. V únoru 1949 pak přijalo Národní shromáždění zákon o jednotných zemědělských družstvech, a tím začal proces kolektivizace zemědělství.

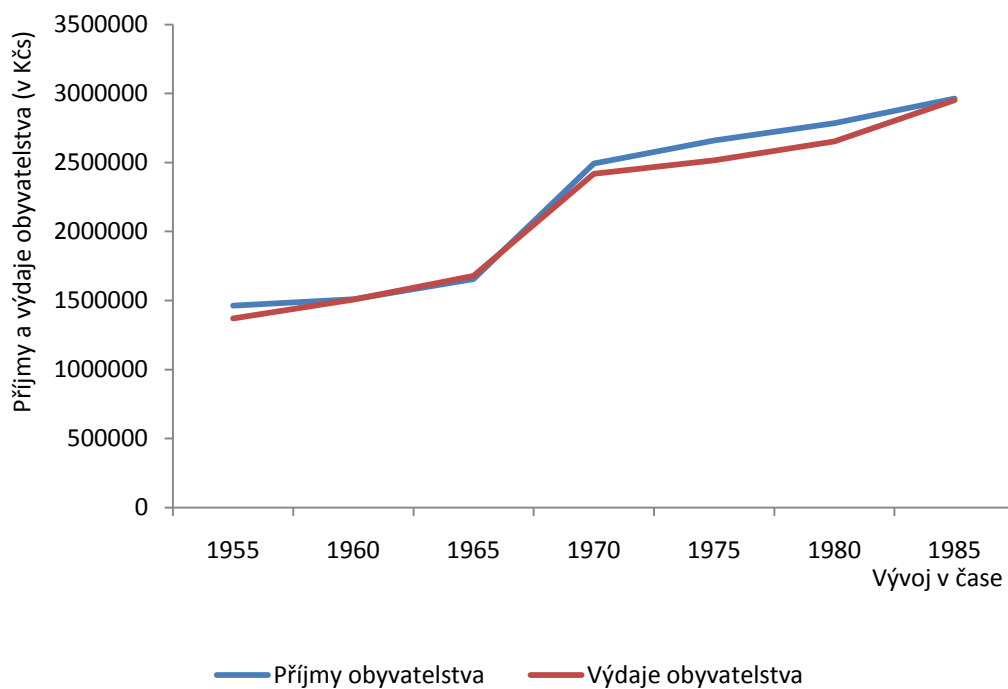
Od 60. let již v ČSR soukromý sektor takřka neexistoval. Majetek zabavený po komunistickém převratu mohli dřívější majitelé získat zpátky zčásti po roce 1989 v rámci restitucí. Znárodnění větších firem před rokem 1948 však odškodněno nebylo.

6.3 Ekonomické faktory

Tato část analýzy poskytuje přehled vybraných ekonomických faktorů, konkrétně je zaměřena na příjmy a výdaje obyvatel, výši vkladů obyvatel u Státní spořitelny a půjčky poskytnuté občanům ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989. Tyto údaje pro vyhotovení statistických ročenek poskytovala Státní banka Československa.

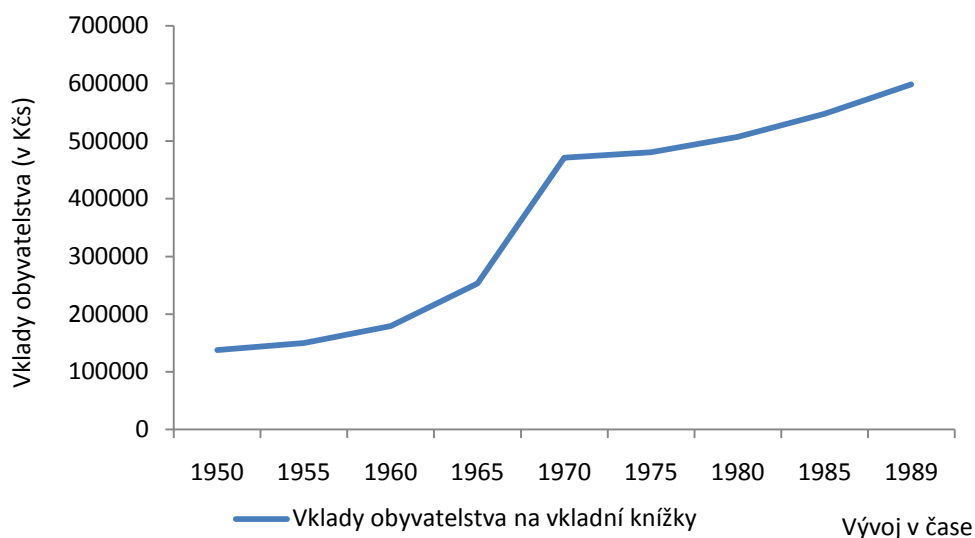
Ekonomická aktivita obyvatelstva Zlínského regionu byla vždy na vysoké úrovni a v analyzovaných letech se ještě zvýšila postupným zvyšováním a zařazováním žen do pracovního procesu.

Převážnou část životních potřeb hradili obyvatelé Zlínského regionu ze svých pracovních příjmů nebo z peněžních prostředků společenských fondů, které byly zřízeny v podnicích. Příjmy a výdaje obyvatelstva ve zlínském regionu v letech 1950 – 1989 jsou znázorněny v pětiletých odstupech na Obr. 31.

*Obr. 31 Příjmy a výdaje obyvatelstva ve Zlínském regionu v letech 1950 – 1989
[vlastní zpracování]*

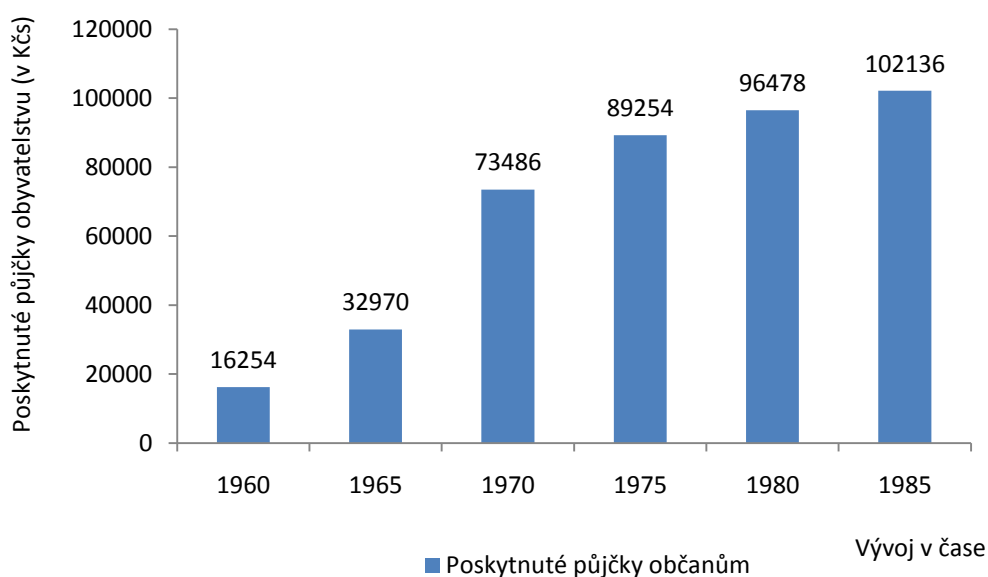
Obyvatelstvo ukládalo peněžní prostředky u Státní spořitelny, a to buď na vkladní knížky, nebo na běžné účty. Výše vkladů v analyzovaných letech stoupala s růstem finančních prostředků a možností obyvatel regionu (viz Obr. 32).

Obr. 32 Vklady obyvatelstva na vkladní knížky ve zlínském regionu v letech 1950 - 1989 [vlastní zpracování]

Půjčky, které poskytovala Státní spořitelna obyvatelstvu, měly pracujícím umožnit krytí nutných neodkladných výloh, dosažení žádoucího věcného vybavení a opatření vlastního příbytku, a to v případě, že pracující nemohli v určité době získat potřebné prostředky vlastními úsporami. Od roku 1973 byly zvýhodněny půjčky mladým manželům se státním příspěvkem na pořízení a zařízení bytu.

Půjčky obyvatelstvu byly poskytovány prostřednictvím Státní spořitelny. Měly obyvatelstvu umožnit krytí nutných a neodkladných výdajů, dosažení potřebného věcného vybavení a opatření vlastního bydlení, a to v případě, že obyvatelé nemohli získat potřebné peněžní prostředky vlastními úsporami. Půjčky na nákup zboží zahrnovaly doplňkové půjčky poskytované s podílem vlastních prostředků dlužníka na dobu 1 až 3 roky při úrokové sazbě 5 % a půjčky poskytované na plnou cenu zboží při úrokové sazbě 6 %. Okruh zboží, na které bylo možné půjčky poskytovat, stanovovalo Ministerstvo obchodu v dohodě s Ministerstvem financí ČSR.

Obr. 33 Výše poskytnutých půjček občanům ve Zlínském regionu Státní spořitelnou [vlastní zpracování]

6.4 Politické faktory

K nejvýznamnějším událostem politického směru po druhé světové válce se stalo převzetí moci komunistickou stranou. Ta patřila k nejlivnější politickou stranou v poválečném Československu už v roce 1945. V první vládě Národní fronty obsadili pozice ministra vnitra, zemědělství, financí a informací, které si udrželi až do února 1948. Podíleli se také na vypracování tzv. Košického vládního programu. Vítězství komunistické strany ve sněmovních volbách v roce 1946 nepředpokládaly ani ostatní politické strany ani prezident Edvard Beneš. Komunistická strana Československa dosáhla nejvyššího zisku hlasů ve všech krajích s výjimkou Zlínského kraje, kde největší počet hlasů získala Československá strana lidová. Přesto získali komunisté více než 40% celkových platných hlasů v českých zemích. Výsledky voleb v roce 1946 ve Zlínském kraji jsou uvedeny v Tab. 7.

Tab. 7 Výsledky voleb do parlamentu v roce 1946 ve Zlínském kraji [vlastní zpracování]

Hlasy v %				
KSČ*	ČSNS*	ČSL*	ČSDSD*	Prázdné lístky
30,9	18,1	36,4	14,3	0,3

*KSC = Komunistická strana Československa

*ČSNS = Československá strana národně sociální

*ČSL = Československá strana lidová

*CSDSD = Československá sociálně demokratická strana dělnická

Na podzim roku 1947 komunisté začali v ČSR, na popud SSSR, přípravy ke konečnému převzetí moci. Postupně došlo k omezení některých důležitých principů demokracie (např. neexistence opozice a zákaz obnovy předválečných pravicových a občanských stran), což ale bylo demokratickými stranami chápáno jako prozatímní opatření.

Na začátku února 1948 vyústily nezákonné metody a postup bezpečnostních složek, které podléhaly ministerstvu vnitra ovládaného komunisty, ve spory ve vládě. Nakonec z těchto sporů vyšel podnět, který ve svých důsledcích vyvolal vládní krizi a znamenal konec mezi komunisty a demokraty. Dvanáct ministrů ČSNS, ČSL a SDS 20. 2. 1948 předložilo na zasedání vlády demisi.

Reakce Komunistů byla velmi rychlá. 21. 2. 1948 Klement Gottwald v proslovu na Staroměstském náměstí v Praze vybídl k vytvoření výkonných výborů Národní fronty, které započaly s prováděním prvních politických čistek. Pod záminkou zabezpečení a obrany významných výrobních a veřejných objektů byly vytvořeny a vyzbrojeny Lidové milice jako nová ozbrojená nezákonná složka KSC. Gottwald a jeho spolupracovníci začali stupňovat tlak na prezidenta Beneše, aby uznal demisi a ustanovil vládu novou.

Tvrdý postup komunistů přinutil prezidenta Beneše k těžkému a současně fatálnímu rozhodnutí, a to přijetí demise ministrů.

Komunisté posunuli řešení politické krize v únoru 1948 do dvou rovin – jako nastolení vlastního mocenského monopolu a jako překonání vládní krize.

Podstata února 1948 a jeho výsledek znamenal zničení demokratických zásad a vznik předpokladů pro hrozivý vývoj, který měl pro československou společnost dlouhodobé neblahé důsledky. ČSR zahájilo cestu ke komunistické totalitě a k přechodu do sovětského bloku.

6.5 Technologické faktory

V této části analýzy jsou charakterizovány některé zajímavé technologické novinky na trhu. Jedná se zejména o nové produkty, technologie a služby.

Významným mezníkem v oblasti techniky a technologie se stalo zavedení automatizace a využívání výpočetní techniky ve výrobě. Ve světě rozvoj automatizace spadá do padesátých let 20. století. Přechod některých fází výroby z mechanizace na automatizaci začaly uskutečňovat také podniky ve Zlínském regionu v průběhu osmdesátých let. Především se jednalo o n. p. ZPS a JZD AK Slušovice. Automatizace je jeden z nejvýznamnějších pokroků současného vědecko-technického rozvoje, který opírá o využití takových technických prostředků, ekonomicko – matematických metod a řídicích systémů osvobozujících člověka částečně nebo zcela od přímé účasti v procesech získávání, zpracování, přenosu a využívání energií, materiálů a informací. Automatizace představuje nejvyšší formu moderní strojové velkovýroby, při které obsluha strojů a řízení výrobních procesů přechází na automatizované systémy. Proces automatizace vstupuje bezmála do všech oborů společenského života např. do materiální výroby, organizace, plánování a řízení společenských procesů, vědeckého výzkumu, lékařství, pedagogiky a vojenství. Následkem automatizace dochází ke zvyšování produktivity práce, dále ke změnám v ekonomické struktuře (např. zvýšení podílu nových odvětví) nebo se rozvíjí dělba práce (např. prohloubení specializace).

7 ZMĚNY V MOŽNOSTECH PODNIKÁNÍ PO ROCE 1989

Po roce 1989 bylo nutné učinit několik zásadních změn v dosavadním ekonomickém systému, aby byl možný opětovný návrat především soukromého podnikání.

1.) Přejchod z centrálně řízené ekonomiky na tržní ekonomiku.

Koncem osmdesátých a počátkem devadesátých let 20. století započala většina centrálně plánovaných ekonomik ve světě změnu na tržní ekonomiky. Byly vymezeny dílčí ekonomické reformy, které obsahovaly např. omezení centrálního plánování týkající se podnikové sféry, zvýšení principů nezávislosti, autonomie a samofinancování podniků, tvorbu smíšených systémů cen, částečné otevření ekonomik nebo vznik jednotlivých oblastí soukromého podnikání (služby, zemědělství, výroba). Výchozí předpoklady pro přechod z centrálně řízené na tržní ekonomiku jsou uvedeny v Tab. 8.

Tab. 8 Výchozí předpoklady pro přechod z centrálně plánovaného na tržní hospodářství v ČSSR [vlastní zpracování]

Negativa	Pozitiva
<ul style="list-style-type: none"> • Celková neefektivnost ekonomiky. • Nevhodná sektorová a odvětvová struktura. • Administrativní způsob řízení ekonomiky. • Převaha velkých podniků. • Nadbytečná zaměstnanost. • Nevhodná kvalifikační struktura z pohledu tržního hospodářství. • Koncentrace výroby, zvláště těžkého průmyslu a těžby uhlí. • Devastace životního prostředí. • Chemizace zemědělství. • Izolace ČSSR od západních zemí s tržní ekonomikou. • Potlačení soukromého sektoru a existence výhradně státního vlastnictví. • Uzavřenost podniků vůči zahraničí a světovým trhům. • Sovětizace ekonomiky. 	<ul style="list-style-type: none"> • Průmyslová tradice a celková relativně vysoká kvalifikační úroveň obyvatel. • Nezaměstnanost téměř neexistovala, pokud ano, byla skrytá. • Nízká zadluženost ekonomiky. • Systémovost školství, zdravotnictví a dalších oborů. • Poměrně vysoká kvalifikace obyvatel. • Kulturní tradice. • Průmyslová země. • Poměrně kvalitní síť dopravní obslužnosti, kanalizací, vodovodů. • Inflace nepředstavovala problém.

2.) Plná směnitelnost národní měny (konvertibilita měny).

Konvertibilita znamená, že měna je plně směnitelná s ostatními měnami v určitém kurzu.

Československá koruna patřila do listopadu 1989 mezi měny tzv. nekonvertibilní (nesměnitelné)

3.) Změna ve vlastnictví státních podniků, která probíhala dvěma způsoby:

- Restituce majetku – vrácení majetku původním vlastníkům, kterým byl majetek zabaven po r. 1948.
- Privatizace – tzv. odstátnění, převod státního majetku soukromým vlastníkům.

4.) Restrukturalizace ekonomiky.

Došlo ke změně odvětvové struktury hospodářství. Trvale se snížil podíl primárního sektoru (týkalo se především zemědělství a těžby nerostných surovin) a došlo ke zvýšení podílu terciálního sektoru (rozvoj služeb – obchodu, dopravy, bankovníctví, financí).

5.) Otevřenost ekonomiky světu.

Otevřenost československé ekonomiky znamenala zejména možnost přílivu zahraničního kapitálu do země a začleňování země do mezinárodní ekonomické integrace.

Po roce 1989 došlo k důležitému a výraznému přílivu zahraničních investic do naší země ve formě nových technologií, know-how, organizace práce nebo vyšší produktivity práce.

6.) Změna bankovního systému.

V roce 1990 došlo k odloučení centrální banky od ostatních bank, jejichž hlavní činností je poskytování úvěrů a služeb, které souvisí s kapitálem.

7.) Nová daňová soustava.

Základními principy a požadavky na daňový systém po roce 1989 byly:

- spravedlivé zdanění – stejné podmínky pro všechny,

- všeobecné zdanění – týkající se veškerých právních norem,
- účinnost zdanění – vhodným zdaněním motivovat potřebné podnikatelské činnosti (např. sponzoring, reinvestování),
- harmonizace – sladování s požadavky EU.

8.) Sociální reforma.

Založena na třech pilířích:

- důchodová reforma,
- státní sociální podpora,
- sociální pomoc.

8 SWOT ANALÝZA PRO SOUČASNÉ PODNIKÁNÍ VE ZLÍNSKÉM REGIONU

K stanovení příležitostí a hrozeb pro současné podnikání ve Zlínském regionu byla aplikována analýza SWOT, která zahrnuje jak vnější prostředí firem, tak i prostředí vnitřní. Vnitřní prostředí firem je tvořeno silnými a slabými stránkami, vnější prostředí příležitostmi a hrozbami.

Tab. 9 SWOT analýza pro současné podnikání ve zlínském regionu [vlastní zpracování]

Vnitřní analýza	
SILNÉ STRÁNKY	
Prvek SWOT	Žádoucí opatření
Vzdělávání, růst schopností a zkušeností zaměstnanců.	Udržet, zvyšovat a rozšiřovat odborné a praktické schopnosti a znalosti pracovníků.
Aktivní hledání nových trhů a možností uplatnění podniky.	Hledat nové možnosti podnikání, uplatnění podniků na nových trzích.
Dobrá pověst podniku.	Zachovat a posilovat dobré jméno, plnit přání zákazníků.
Možnosti financování některých podnikatelských aktivit ze zdrojů Evropské unie.	Sledovat možnosti, které Evropská unie nabízí, možnost získání dotace.
Zvýšení jiné, než cenové konkurence výrobků (propagace, reklama).	Zachovat si postavení na trhu a budovat značku.
SLABÉ STRÁNKY	
Prvek SWOT	Žádoucí opatření
Nedostatek a špatná dostupnost kvalitních pracovníků.	Získání zaměstnanců nabídkou dostatečného ohodnocení, možností kariérního růstu, rozsahem poskytovaných benefitů.
Odchod schopných a vzdělaných pracovníků ze Zlínského regionu.	Zamezení odchodu zaměstnanců odměnami podle zásluh, pracovními benefity, komunikace se zaměstnanci, prostor pro nové nápady zaměstnanců a jejich uskutečnění.
Nárůst cen dovážených surovin a materiálů.	Možnost najít nového dodavatele potřebného materiálu, hledat možnosti využití alternativních zdrojů.
Růst tlaku konkurence.	Nutnost zvolit takové prostředky podnikatelské strategie, kterými podnik posílí svou konkurenční schopnost a sníží tlak konkurence především z levných asijských zemí.
Tlak na inovace a růst produktivity.	Potřeba podniků dostatečně se zaměřit na export, vývoj a inovace.
Vnější analýza	

HROZBY	
Prvek SWOT	Žádoucí opatření
Ekonomické zaostávání regionu vzhledem k průměru České republiky.	Zajistit trvalý růst produktivity regionální ekonomiky založený na zvyšujícím se počtu a významu firem.
Odchod podniků a investorů ze Zlínského regionu.	Obnovit a zvýšit důvěru či ochotu zahraničních podniků a investorů ke spolupráci s místními podniky.
Politická situace v České republice.	Přizpůsobit strategii podniku politickým a legislativním podmínkám.
Pokles zakázek z důvodu ekonomické krize.	Sledovat vývoj a změny v poptávce zákazníků, s poklesem zakázek využívat především vlastní kapacity.
Špatná dopravní dostupnost a izolace Zlínského regionu.	Zlepšit dopravní dostupnost Zlínského kraje a zvýšit úroveň spolupráce s dalšími regiony Evropy a světa.
Přesun podnikatelských aktivit na východ, z důvodu levnější pracovní síly a nových trhů.	Vylepšit podnikatelského prostředí, konkurenceschopnost a ekonomickou úroveň země a regionu.
PŘÍLEŽITOSTI	
Prvek SWOT	Žádoucí opatření
Růst silných a dynamicky se vyvíjejících odvětví.	Rozvoj v regionu silných odvětví, revitalizace tradičních odvětví s využitím nových technik a technologií.
Vstup do dalších segmentů trhu, průmyslu, odvětví.	Oslovit, získat a rozšířit nové skupiny zákazníků nebo proniknout do jiných odvětví a průmyslu.
Informace, poradenství a podpora pro podnikatele.	Informovanost, poradenství a podpora v oblastech dotací a dalších nástrojů podpory, přípravy projektů, ale také legislativy (certifikace, normy, kvalita, hygiena, bezpečnost,...).
Zvýšení atraktivity regionu zlepšením a zvýšením dopravní dostupnosti.	Snaha o zvýšení dopravní dostupnosti regionu, rychlejší realizace vylepšení dopravní infrastruktury.
Diversifikace místní ekonomiky nově přichozími firmami.	Rostoucí počet nových investorů.

9 DOPORUČENÍ PRO SOUČASNÉ PODNIKÁNÍ VE ZLÍNSKÉM REGIONU

Zlín by se dal od počátku 90. let 20. století charakterizovat, jako město podnikatelů. Po roce 1989 získalo velké množství firem ze Zlínského regionu poměrně stabilní pozici, a to nejen v rámci českého průmyslu. Podniky začaly úspěšně vstupovat na mezinárodní trhy. Jestliže dnes někdo vysloví název města Zlína nebo Zlínského regionu, každému se vybaví moderní, příjemné a dynamicky se vyvíjející průmyslové město.

Ve Zlíně a Zlínském regionu dnes sídlí firmy, které se orientují na strojírenství, gumárenský a plastikářský průmysl a v neposlední řadě zde figuruje několik desítek výrobců obuvi.

Město Zlín je neustále nakloněno novým investičním nabídkám a zájmu nových podnikatelů, kteří tady získají obchodní partnery i kvalifikované, vzdělané a schopné pracovníky.

Pomocí analýzy SWOT byly vymezeny silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby podnikatelů, kteří v současnosti podnikají ve Zlíně či Zlínském regionu. Ze silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb byly vybrány vždy tři, dle mého názoru, nejvýznamnější body, na které by se podnikatelé měli zaměřit při vykonávání svých podnikatelských aktivit. Na základě analýzy SWOT bylo stanoveno doporučení pro současné podnikání, které by podnikatelé mohli využít pro své úspěšné podnikání ve Zlínském regionu.

Silné stránky

Vzdělávání, růst schopností a zkušeností zaměstnanců.

Pro vybudování i udržení silné, dynamicky se rozvíjející a produktivní firmy ve Zlínském regionu, by se měly **podniky orientovat na vzdělávání nejen vedoucích a manažerů, ale i svých zaměstnanců.** V samotném Zlínském regionu i v rámci České republiky figuruje na trhu několik vzdělávacích agentur (např. Profima – vzdělávací a personální agentura ve Zlíně, popřípadě Student Agency, s. r. o.), které nabízí a poskytují velké množství vzdělávacích kurzů. Nepochybně **je nutností, aby si podnik prostřednictvím personálního útvaru ujasnil, ve kterých oblastech je nutné zvýšení a rozšíření vzdělávání podnikatele a samotných zaměstnanců, a kolik je ochotný do případného vzdělávání investovat finančních prostředků.** Velké množství kurzů funguje i jako rekvalifikační a jejich

absolvent získá osvědčení o rekvalifikaci. Tak si podnik zajistí, že si jeho zaměstnanci zvyšují nebo doplňují vzdělání a kvalifikaci, které jsou potřebné pro růst efektivity a produktivity práce v podniku.

Běžnou nabídku kurzů vzdělávacích agentur je možné shrnout do několika základních oblastí:

- Manažerské kurzy.
- Počítačové a IT kurzy.
- Kurzy orientované na obchod, marketing a komunikaci.
- Kurzy z oblasti účetnictví, financí, administrativy.
- Kurzy specializované na personalistiku a osobnostní rozvoj.
- Kurzy z oblasti práva a legislativy.
- Technické kurzy a školení.

Aktivní hledání nových trhů a možností uplatnění podniků.

Za podstatu úspěšného podnikání se taktéž považuje získávání nových tuzemských a zahraničních partnerů, proniknutí na nové trhy a uplatnění podniků na těchto nových trzích. Podniky takto rozšíří svou působnost za hranice Zlínského regionu na jiné trhy v rámci České republiky nebo v zahraničí. Podniky ve zlínském regionu úspěšně expandují na zahraniční trhy a výrazně se na nich uplatňují. **Je nezbytností tuto výhodu udržet a neustále rozšiřovat působnost podniků na tuzemských či zahraničních trzích.**

Mezi nejdůležitější kroky, které by měla firma učinit před vstupem na zahraniční trh, popřípadě před uzavřením spolupráce se zahraničním partnerem:

- Podnik by se měl možnost seznámit s hospodářským prostředím příslušné země, ze které pochází její obchodní partner. V případě, že obchodní a jiné podmínky budou výhodné, pak je možné navázat obchodní kontakty s předběžně vybranými potenciálními obchodními partnery.
- Podnik by měl získat nezbytné informace pro utváření nových obchodních partnerství (nutnost volit za své obchodní partnery pouze takové podnikatelské subjekty, které si drží dobrou podnikatelskou pověst, bez finančních problémů) a seznámit s možnostmi, které má potenciální konkurence na daném zahraničním trhu.

- Je nezbytné, aby pro zahraničního obchodního partnera byl hlavním motivem zisk, a obchodní vztah s exportující firmou musí být pro něj do té míry zajímavý, aby si ho vážil.
- V případě, že přichází v úvahu stěhování provozovny podniku (např. z důvodu levné pracovní síly na východ), je nezbytné získat informace pro zvážení tohoto kroku (náklady, zisk, politická situace v zemi, legislativa).
- Získat a udržovat kontakty s osobami, které mohou podniku podstatně pomoci při vykonávání podnikatelských aktivit na daném trhu.

Možnosti financování některých podnikatelských aktivit ze zdrojů Evropské unie.

V porovnání s jinými městy České republiky se u podniků ve Zlínském regionu projevuje aktivnější přístup k řešení problémů pomocí financování některých podnikatelských aktivit ze zdrojů Evropské unie. **Podniky by měly i nadále aktivně využívat tuto podporu ze strany EU.** EU nabízí pro malé podniky možnost čerpání financí ze Strukturálních fondů EU nebo investice do expanzí, což se týká budování nových provozů místo přemístění výroby z města.

EU poskytuje malým podnikům dva druhy finanční podpory, a to nepřímou a přímou. Nepřímá podpora znamená lepší přístup k běžným investicím a provoznímu kapitálu (patří zde např. systémy záruk či vlastní kapitál) a EU poskytuje nepřímou podporu prostřednictvím rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP), konkrétně programu pro podnikání a inovace (EIP). Naproti tomu přímá podpora má většinou podobu spolufinancování projektů, obvykle je ve formě dotací pokrývajících část nákladů projektu. Finanční prostředky pro přímou podporu pramení z různých programů EU.

Slabé stránky

Růst tlaku konkurence.

Podniky ve Zlínském regionu by měly zvolit takové prostředky podnikatelské strategie, kterými upevní a udrží svou konkurenční schopnost a sníží tlak konkurence především z levných asijských zemí.

Nezbytnou součástí podnikatelské strategie firem musí být analýza konkurence, cílového nebo potenciálního trhu, konkurenční výhody a na základě těchto analýz vybrat vhodný produkt a zacílit nabídku.

Analýza tržního segmentu by měla začít jeho definicí pomocí klíčových slov a krátkých frází z pohledu zákazníka, ne z pohledu firem.

Při analýze konkurence je **nutné zjistit, kdo je konkurence konkrétního podniku**. Je nezbytné najít odpovědi na otázky - co je špatně, co chybí, jakou cílovou skupinu oslovují, jak jsou propagovány, s kým spolupracují a nakonec myšlenka, jak se od konkurence pozitivně odlišit.

Podnik by si měl ujasnit konkurenční výhody, které vlastní ve srovnání s ostatními podniky. K významným konkurenčním výhodám patří snadná pochopitelnost a přehlednost nabídky, dostatek souvisejících informací, poprodejní podpory, důvěryhodnost a známost značky a cena.

Posledním krokem je zvolit **vhodný produkt, který bude schopný obstát na trhu ve srovnání s konkurencí.**

Nárůst cen dovážených surovin a materiálů.

V případě velkého růstu cen materiálu a služeb, které jsou nezbytné pro výrobní činnost podniku, **by měl podnik hledat jiné dodavatele poskytující stejné nebo podobné materiály a suroviny potřebné k výkonu výrobních činností v podniku.** Tito dodavatelé by měli podnik zásobovat takovými materiály a surovinami, které budou tytéž nebo podobné a zabezpečí tím plynulost a kvalitu produkce a výrobků. **Podnik by měl také zjistit, zda levnější dodavatel poskytuje také potřebnou a požadovanou kvalitu materiálů a surovin.** Pokud podnik nemá k dispozici vhodného dodavatele, měl by hledat možnosti využití alternativních zdrojů (materiálů, surovin nebo financování).

Tlak na inovace a růst produktivity.

Podniky ve Zlínském regionu začínají pozbývat výhody vstupu na západní trhy, které plynou z nižších nákladů práce a výhodného kurzu koruny. Podniky se taktéž těžko vyrovnávají s konkurencí. Podniky by se měly dostatečně zaměřit na export, vývoj a inovace.

V současné době mají podniky možnost se obrátit na stát, který zjednodušuje své programy podpory výzkumu a vývoje, a to například zavedením podpůrných programů pro výzkum a vývoj. Nepřímou formou státní podpory je možnost pro společnosti snížit svůj daňový základ díky investicím do výzkumu a vývoje. Z důvodu složitosti daňových zákonů podniky mnohdy využívají služeb daňových poradců, případně služeb poskytovaných zájmovými sdruženími.

Příležitosti

Růst silných a dynamicky se vyvíjejících odvětví.

Podniky by se při realizace své podnikatelské strategie měly především zaměřit na odvětví, které mají ve Zlínském regionu klíčové postavení – především kožedělný, gumárenský, strojírenský průmysl. Kromě toho by se podniky měly **orientovat na revitalizace tradičních odvětví s využitím nových technik a technologií** – zejména obuvnický průmysl. Pozitivním prvkem v podnikatelském prostředí Zlínského regionu je zvláště podnikatelská tradice, která sahá až do baťovského období, vysoká kvalita pracovních sil a úroveň vzdělání obyvatelstva regionu, atraktivní okolí města, dobrý stav životního prostředí, četnost zeleně ve městě a v neposlední řadě také kvalita dodavatelů v regionu.

Diversifikace místní ekonomiky nově přichozími firmami.

Ve Zlínském regionu a konkrétně v samotném Zlíně došlo v posledních několika letech k rozvoji průmyslové zóny, a to vedlo ke skutečnosti, že do regionu a do města zamířila celá řada nových investorů. Rozšířily se tak možnosti pro podnikání, které **by podniky měly využít** a spolupráci místních firem s novými tuzemskými a zahraničními podniky. V neposlední řadě k tomu také přispěla vstřícnost radnice v uplynulých letech, která velmi vydatně podporuje podnikání v samotném Zlíně a také ve Zlínském regionu.

Zvýšení atraktivity regionu zlepšením a zvýšením dopravní dostupnosti.

V posledních několika letech se zlínská radnice a vedení města snaží o celkové zlepšení a zkvalitnění dopravní dostupnosti města Zlína a Zlínského regionu. Mezi **nejdůležitější**

aktivity spojené se zvýšením a zlepšením dopravní dostupnosti regionu podporované radnicí a městem patří:

- **Napojení regionu na nadregionální dopravní síť**, propojení uvnitř regionu a zlepšování dopravní dostupnosti prostřednictvím rekonstrukcí a modernizací komunikací při respektování životního prostředí.
- **Zabezpečit standard dopravní obslužnosti města a regionu**, vylepšovat úroveň veřejné dopravy v regionu s důrazem na podporu veřejné dopravy, která je šetrná k životnímu prostředí.

Hrozby

Špatná dopravní dostupnost a izolace Zlínského regionu.

Za největší problém města Zlína a Zlínského regionu je považována dopravní dostupnost, zejména nepřítomnost dálničního i leteckého spojení. Pro zatraktivnění regionu a města Zlína je **nutné zlepšení a zvýšení dopravní dostupnosti**. Tento krok může být výchozím předpokladem ke zvýšení přílivu dalších investorů nebo podniků do regionu, a může dojít ke zvýšení a prohloubení spolupráce s dalšími regiony ČR, Evropy a světa.

Ekonomické zaostávání regionu vzhledem k průměru České republiky.

Důležitým aspektem pro zatraktivnění podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu je **snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony v rámci České republiky**.

Ve srovnání hlavních faktorů regionálního rozvoje je patrná **tendence prohlubování meziregionálních rozdílů**, které lze vystihnout takto:

- dochází k **významnému prohlubování rozdílů v ekonomické efektivitě krajů** v některých ukazatelích, které jsou rozhodující pro životní úroveň obyvatelstva regionu (HDP/obyvatele, průměrné mzdy, nezaměstnanost),
- existují **výrazné rozdíly mezi okresy v míře nezaměstnanosti** a příjmech na obyvatele,
- prohlubuje se **rozdílnost venkovského prostředí** nevýhodně vůči prostředí městskému,

- (obce ve venkovských oblastech mají špatné podmínky pro podnikatelské aktivity),
- **zaostává ekonomická úroveň** velké části příhraničních okresů,
 - přetrvává **nedostačující napojení Zlínského regionu na nadregionální komunikace** a hlavní město, což velkou mírou napomáhá k nezájmu investorů, zvláště zahraničních, o Zlínský region,
 - existují **rozdíly mezi podílem vysokoškolsky vzdělaných lidí** ve dvou největších městech (Praha a Brno) a Zlínským regionem,
 - negativním faktorem je **image Zlínského regionu** jako příhraničního regionu na východě republiky,
 - dalším negativním faktorem je **neexistující nebo nedostatečně známá strategie budoucího rozvoje města a regionu**, práce s občany. Nutnost zvolit takové aktivity regionální ekonomiky, které budou založené na zvyšujícím se počtu a významu firem.

Pokles zakázek z důvodu ekonomické krize.

Podnik by měl při poklesu zakázek **především sledovat vývoj a změny v poptávce zákazníků, s poklesem zakázek využívat především vlastní kapacity**. Dále by se měl zaměřit především na tyto aktivity:

- **přizpůsobení podniku a jeho vedení na krizové situace**, využití vyčkávání a nečinnost konkurence k převzetí nových konkurenčních výhod,
- **strategie podniku orientovaná směrem k omezování nákladů**,
- **vyhledávání nových příležitostí** (zajistit konkurenční schopnost pro fázi oživení),
- **prodej nových výrobků** (pomůže podnikům rychleji se dostat z recese, nutnost připravenosti podniku s inovacemi),
- podnik by měl **zkvalitnit systém řízení a organizace ve firmě**,
- **sestavit portfolio plánů** s ohledem na urychlení nadějných a konkurenceschopných plánů pro budoucnost podniku,
- podnik by si měl **podržet především kvalifikované pracovníky**.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce na téma „Analýza podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989“ byl rozbor podmínek pro podnikání ve Zlínském regionu v uvedených letech.

V první části práce jsem zejména prostudovala rešerši literárních pramenů, které se vztahují k tématu bakalářské práce. Teoretické znalosti z oblasti podnikání a analýzy podnikatelského prostředí jsou velmi obsáhlé, a proto bylo velmi nesnadné vystihnout jen základní a zároveň potřebné informace k dalšímu vypracování.

V druhé – praktické - části bakalářské práce byl nejprve proveden rozbor historie a vývoje vybraných podniků ve Zlínském regionu v letech 1939 - 1989. Tyto podniky byly zvoleny pro podíl na tvorbu pracovních míst, snahu o zlepšení sociální situace svých zaměstnanců, zavádění technických a technologických novinek, vývoz a prezentaci výrobků v zahraničí.

Pro samotnou analýzu podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu byla aplikována metoda SLEPT, která souhrnně zjišťuje podmínky vnějšího podnikatelského prostředí, a to v rámci sociálních, legislativních, ekonomických, politických a technologických faktorů. Informace byly čerpány na základě informací získaných z odborné literatury, článků v tisku, internetových zdrojů, Českého statistického úřadu, prostřednictvím kontaktovaných osob. V bakalářské práci byly rovněž uvedeny předpoklady pro změny v možnostech po roce 1989.

V neposlední řadě byly s pomocí analýzy SWOT stanoveny silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby současných podniků ve Zlínském regionu. Na základě analýzy SWOT jsem stanovila problematické oblasti současného podnikatelského prostředí ve Zlínském regionu a navrhla doporučení a závěry s ohledem na rizika a přínosy pro podnikatele, a které by si dnešní podnikatelé ve Zlínském regionu mohli osvojit pro své úspěšné podnikání.

Podle mého názoru má v současné době město Zlín a Zlínský region vysoce rozvinutý potenciál pro rozvoj podnikání a podnikatelského prostředí. Tento fakt je dán především vnímáním Zlínského regionu, jako centra s tradicí průmyslových oborů, mezi které patří obuvnictví nebo strojírenství. Pro utvrzení a zvýšení podnikatelského potenciálu je nutné zejména překonat slabé stránky podniků a vnější hrozby podnikatelského prostředí. Důležitým faktorem je také schopná manažerská a vůdčí osobnost, a po zpracování a zhodnocení své bakalářské práce si myslím, je nezbytností více takových osobností jako je Tomáš Bařa nebo František Čuba.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] BĚLOHLÁVEK, F., KOŠŤAN, P., ŠULEŘ, O. *Management*. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 2001. 642 s. ISBN 80-85839-45-8.
- [2] COOPER, J., LANE, P. *Marketingové plánování: praktická příručka manažera*. 1. vydání. Praha: Grada, 1999. 230 s. ISBN 8071696412.
- [3] ČUBA, F., DIVILA, E. *Cesty k prosperitě*. 1. vydání. Praha: Svoboda, 1989, 220 stran. ISBN 80-205-0007-3.
- [4] ČUBA, F., VÁCHA, S. *Inspirátor podnikatele*. 1. vydání. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1991, 160 stran. ISBN 80-03-00642-2.
- [5] DEDOUCHOVÁ, M. *Strategie podniku*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1997. 157 s. ISBN 80-7079-713-4.
- [6] DVORÁK, T. *Osobní obchodní společnosti*. 1. vydání. Praha: ASPI - Wolters Kluwer, 2008. 344 s. ISBN 978-80-7357-383-6.
- [7] *Fatra Napajedla nositel řádu práce 1935-1985*. 1. vydání. Napajedla: Fatra Napajedla, 1985. 51 s.
- [8] FORET, M. *Marketing: základy a principy*. 2. vydání. Brno: Computer Press, 2005. 149 s. ISBN 8025107906.
- [9] FORET, M. *Marketing pro začátečníky*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2008. 152 s. ISBN 978-80-251-1942-6.
- [10] FUČÍK, I. *Daňové aspekty podnikání v koncernu*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. 235 s. ISBN 978-80-7357-323-2.
- [11] GERŠLOVÁ, J. *Lexikon našich hospodářských dějin: 19. a 20. století v politických a společenských souvislostech*. 1. vydání. Praha: Libri, 2003. 488 s. ISBN 80-7277-178-7.
- [12] HINDLS, R a kol. *Ekonomický slovník*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 654 s. ISBN 8071798193.
- [13] HOLMAN, R. *Základy ekonomie: pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000. 360 s. ISBN 8071794341.
- [14] HORÁKOVÁ, H. *Strategický marketing*. 2. vydání. Praha: Grada, 2003. 200 s. ISBN 8024704471.
- [15] HRDLIČKA, J. a kol. *100 let strojírenství ve Zlíně: 1903-2003*. 1. vydání. Zlín: TAJMAC-ZPS, 2003. 100 s.

- [16] JAKUBÍKOVÁ, D. *Strategický marketing*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 269 s. ISBN 978-80-247-2690-8.
- [17] KARLÖF, B., LÖVINGSSON, F. H. *Management od A do Z: klíčové pojmy a termíny*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2006. 309 s. ISBN 80-251-1001-X.
- [18] KERŤOVSKÝ, M., VYKYPĚL, O. *Strategické řízení: teorie pro praxi*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 206 s. ISBN 80-7179-453-8.
- [19] KOTLER, P. *Moderní marketing*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2.
- [20] KOTLER, P., KELLER, K. L. *Marketing management*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 788 s. ISBN 978-80-247-1359-5.
- [21] KUDZBEL, M. *Baťa: hospodársky zázrak*. 1. vydání. Marianka: Marada Capital Services, 2001. 195 s. ISBN 8096845810.
- [22] LAMMING, R. *Macmillanův slovník podnikání a managementu*. 1. vydání. Praha: Management Press, 1995. 294 s. ISBN 80-85603-47-0.
- [23] LAMPER, J. Jak se stal Zlín Gottwaldovem a firma Baťa Svitem. *Zlín: Informační magazín města*. 1999, 5, 1, s. 15.
- [24] LEHÁR, B. *Dějiny Baťova koncernu (1894-1945)*. 1. vydání. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1960. 298 s.
- [25] LEHÁR, B. *Přehledné dějiny národního podniku Svit před znárodněním: 1894 - 1945*. 1. vydání. Zlín: Svit, 1959. 112 s.
- [26] LEŠINGROVÁ, R. *Baťova soustava řízení*. 2. vydání. Uherské Hradiště: Romana Lešingrová, 2007. 143 s. ISBN 978-80-903808-4-4.
- [27] MARTÍNKOVÁ, D. *Analýza vnějšího prostředí vybraného podniku*. České Budějovice, 2008. bakalářská práce (Bc.). JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. Ekonomická fakulta.
- [28] OVEČKOVÁ, O. *Slovník obchodního práva*. 1. vydání. Praha: Codex, 1996. 339 s. ISBN 8085963086.
- [29] *Rudý říjen Otrokovice, nositel Řádu práce a Řádu republiky: podnik socialistické práce*. 1. vydání. Otrokovice: Rudý říjen Otrokovice, 1983. 30 s.
- [30] PADRNOS, J. *Úvod do obchodního práva*. 1. vydání. Brno: Key Publishing s. r. o., 2007. 217 s. ISBN 978-80-87071-35-9.

- [31] PADRNOS, J. *Základy obchodního práva*. 1. vydání. Brno: Key Publishing s. r. o., 2007. 120 s. ISBN 978-80-87071-06-9.
- [32] PEARCE, D. W. *Macmillanův slovník moderní ekonomie*. 2. vydání. Praha: Victoria Publishing, 1995. 549 s. ISBN 80-7187-041-2.
- [33] PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Obchodní právo. Díl 1*. 2. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2001. 581 s. ISBN 8085963582.
- [34] POKLUDA, Z., KARKOŠKOVÁ, A., ŠTROBLÍK, V. Znárodnění průmyslu ve Zlíně 1945-1948. *Zlínsko od minulosti k současnosti 1988-1991*. Zlín: Okresní archiv ve Zlíně, 1991. s. 103-117.
- [35] POKLUDA, Z. *Zmizelá Morava - Zlín*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2008, 164 stran. ISBN 978-80-7185-881-2
- [36] POKLUDA, Z. *Ze Zlína do světa – příběh Tomáše Bati*. 1. vydání. Zlín: Nadace Tomáše Bati, 2004, 62 stran. ISBN 80-239-2149-5
- [37] POSPÍŠILOVÁ, A. *Právní postavení podniku*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, s. r. o., 2003. 191 s. ISBN 80-86775-02-X.
- [38] POSPÍŠILOVÁ, A. a kol. *Podnikání*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2007. 1057 s. ISBN 978-80-7357-293-8.
- [39] ROUŠAR, P. *Dějiny národního podniku Svit: Národní podnik Baťa (1945-1948)*. 1. vydání. Praha: Práce, 1967. 251 s.
- [40] SALACHOVÁ, B. *Právo v podnikání*. 1. vydání. Ostrava: KEY Publishing, s.r.o., 2008, 130 stran. ISBN 978-80-87071-81-6
- [41] SEDLÁČKOVÁ, H., BUCHTA, K. *Strategická analýza*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 121 s. ISBN 8071793671.
- [42] SOUKUPOVÁ, V., STRACHOTOVÁ, D. *Podniková ekonomika*. Praha: Vysoká škola chemicko-technologická, 2006. 122 s. ISBN 80-7080-575-7.
- [43] SYNEK, M. *Nauka o podniku: učební texty pro bakalářské studium*. 4. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1998. 383 s. ISBN 80-7079-981-1.
- [44] SYNEK, M a kol. *Ekonomika a řízení podniku*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1995. 446 s. ISBN 80-7079-496-8.
- [45] ŠTĚPÁNOVÁ, S. *Zakládáme a provozujeme živnost: Podnikání podle Živnostenského zákona*. 1. vydání. Brno: Computer Press, a. s., 2007. 224 s. ISBN 978-80-251-1735-4.

- [46] ŠULER, O. *Manažerské techniky: prognózování, strategická analýza, strategické plánování, řízení podle cílů, delegování, efektivní porada, krizový management, organizační změna, time management*. 1. vydání. Olomouc: Rubico, 1995. 225 s. ISBN 808583989X.
- [47] ŠVARCOVÁ, J. *Ekonomie - stručný přehled*. 1. vydání. Zlín: CEED, 2008. 302 s. ISBN 978-80-903433-7-5.
- [48] TRNKA, F. *Zlínští podnikatelé Tomáš Baťa a František Čuba*. 1. vydání. Praha: East Publishing, 1998, 166 stran. ISBN 80-7219-005-9
- [49] VACÍK, E., ŠULÁK, M. *Strategický management*. 1. vydání. Plzeň: Západočeská univerzita, 2001. 125 s. ISBN 80-7082-728-9.
- [50] VELECKÁ, Božena. *Fatra 1935 - 2005*. 1. vydání. Napajedla: Fatra, 2005. 53 s.
- [51] VRABEC, J. *Základy občanského práva*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1996. 207 s. ISBN 8071750395.
- [52] VOJTA, F. *Baťova rodina a vedení koncernu v boji proti znárodnění. Gottwaldovsko od minulosti k současnosti 1980*. Okresní archiv v Gottwaldově, 1980. s. 25-49.
- [53] ŽÁK, M a kol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde Praha, 2002. 888 s. ISBN 80-7201-381-5.

Internetové zdroje:

- [54] *Obchodní zákoník* [online]. 2010 [cit. 2010-03-29]. Business center.cz. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obchzak/cast1.aspx>>.
- [55] *Obchodní společnosti - založení a vznik. Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. 2009 [cit. 2010-01-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-spolecnosti-zalozeni-vznik-opu/1000818/46132/>>.
- [56] LUKÁŠOVÁ, J. *Co jsou cíle podnikání a jak na ně?*. *Podnikatel.cz: Business server* [online]. 2009 [cit. 2010-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/co-jsou-cile-podnikani-a-jak-na-ne/>>.
- [57] *Občanský zákoník* [online]. 1998 - 2010 [cit. 2010-03-15]. Business center.cz. Dostupné z WWW:

<<http://business.center.cz/BUSINESS/PRAVO/ZAKONY/obcanzak/cast1.aspx>>. ISSN 1213-7235.

[58] *Živnostenský zákon* [online]. 1998 - 2010 [cit. 2010-03-15]. Business center.cz Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zivnost/cast1.aspx>>. ISSN 1213-7235.

[59] *Živnostenský zákon* [online]. 1998 - 2010 [cit. 2010-03-15]. Business center.cz Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zivnost/cast2.aspx>>.

[60] VOJTA, F. Historie devadesáti let promlouvá. *Tep* [online]. 1984 [cit. 2010-03-18]. Dostupný z WWW: <http://www.zlin.estranky.cz/clanky/batovy-zavody-/historie-devadesati-let-promlouva-_1894---1984_>.

[61] Baťa [online]. 2010 [cit. 2010-03-21]. *Historie*. Dostupné z WWW: <<http://www.bata.cz/o-nas/z-historie.html>>.

[62] Baťa (výukový CD-ROM). 2010 [cit. 2010-03-21].

[63] ZICH, R. *Strategický management*. Podnikatelská fakulta VUT v Brně, Brno. 2007 [cit. 2010-03-18]. Dostupné z WWW: <http://vzdelavani.esf-fp.cz/results/results_02/edumat_rep/STM/STM_Pext.pdf>

[64] ZEMAN, M. *SLEPT (PEST) analýza* [online]. 2008 [cit. 2010-04-12]. Osobní web. Dostupné z WWW: <<http://zeman.webnode.cz/products/slept-pest-analyza/>>.

[65] TVRDÁ, Lenka. PEST analýza. *Konjunktura.cz : internetový deník* [online]. 2009, č. 11 [cit. 2009-11-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.konjunktura.cz/index.php3?w=art&id=561&rub=253&s>>.

[66] STŘELEČ, Jiří. SWOT analýza. *Vlastnicesta.cz - vše pro poradce a poradenství* [online]. 2008 [cit. 2009-11-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlastnicesta.cz/metody/metody-marketing/swot-analyza/>>.

[67] *Naše historie – od výrobce obuvi k největší výrobě osobních pneumatik v Evropě* [online]. 2010 [cit. 2010-04-12]. Barum. Dostupné z WWW: <http://www.barumonline.com/generator/www/cz/cz/barum/automobil/temata/znacka/historie/geschichte_cz.html>.

[68] *Pneumatiky* [online]. 2010 [cit. 2010-04-12]. Historie pneumatiky Barum. Dostupné z WWW: <<http://www.pneumatiky-levne.cz/historie-pneumatiky-barum.html>>.

- [69] *Historie společnosti* [online]. 2006 [cit. 2010-04-12]. Fatra. Dostupné z WWW: <<http://www.fatra.cz/index.php?typ=FAA&showid=6>>.
- [70] *Město Valašské Meziříčí* [online]. 2005 [cit. 2010-05-07]. Zlínský kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.valasskemezirici.cz/doc/22968/>>.
- [71] Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2010-05-07]. *Obyvatelstvo, volby*. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/aktual/ep-4#42>>.
- [72] *Zlín - oficiální stránky města* [online]. 2008 [cit. 2010-05-07]. Podnikatelské prostředí ve Zlíně. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.eu/page/30710.podnikatelske-prostredi-ve-zline/>>.
- [73] *Zlín - oficiální stránky města* [online]. 2008 [cit. 2010-05-07]. Proč Zlín. Dostupné z WWW: <<http://www.zlin.eu/page/42209.proc-zlin/>>.
- [74] JAKLÍN, Jiří. Transformace ekonomiky - 15 let poté. *Euroekonom.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jj-transformace>>.
- [75] *Evropská komise* [online]. 2009 [cit. 2010-05-09]. Vaše Evropa - podniky. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/youreurope/business/access-to-finance/eu/index_cs.htm>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AK	agrokombinát
Atd.	a tak dále
A.S.	akciová společnost
ČR	Česká republika
Čs.	československý
ČSDSD	Československá sociálně demokratická strana dělnická
ČSL	Československá strana lidová
ČSNS	Československá strana národně sociální
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
EU	Evropská unie
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domácí produkt.
JZD	jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
MAS	Moravské a slovenské strojírny
Mil.	milion
N. P.	národní podnik
Např.	například
NDR	Německá demokratická republika
ObchZ	Obchodní zákoník
Obr.	obrázek
OR	Obchodní rejstřík
OSVČ	osoba samostatně výdělečná činná

PO	právnícká osoba
PVC	polyvinylchlorid
S. P.	státní podnik
S.R.O.	společnost s ručením omezeným
Tab.	tabulka
Tis.	tisíc
Tzv.	tak zvaný
USA	Spojené státy americké
ZPS	Závody přesného strojírenství

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1</i> Faktory okolí podniku [44, s. 108].....	20
<i>Obr. 2</i> Marketingové prostředí podniku [14, s. 41].....	21
<i>Obr. 3</i> Podnikatelské prostředí [49, s. 27]	21
<i>Obr. 4</i> PEST analýza vlivu prostředí [1, s. 200]	25
<i>Obr. 5</i> Mapa Zlínského kraje (regionu) [70].....	29
<i>Obr. 6</i> Celkový pohled na Baťovy závody ve Zlíně v roce 1939 [12, s. 85]	30
<i>Obr. 7</i> Pokles produkce společnosti Baťa a. s. v letech druhé světové války [vlastní zpracování].....	31
<i>Obr. 8</i> Obuvnická dílna v Baťových závodech v roce 1939 [41].....	31
<i>Obr. 9</i> Šicí dílna v Baťových závodech v roce 1939 [12, s. 86]	32
<i>Obr. 10</i> Vývoj produkce obuvi národního podniku Baťa v ČSR v poválečných letech [vlastní zpracování]	34
<i>Obr. 11</i> Vývoj produktivity práce ve Zlíně – produkce obuvi [vlastní zpracování]	35
<i>Obr. 12</i> Jan A. Baťa [62].....	35
<i>Obr. 13</i> Výroba obuvi v národním podniku Svit během tzv. první pětiletky (1949 - 1953) [vlastní zpracování]	37
<i>Obr. 14</i> Výroba obuvi v národním podniku Svit během tzv. druhé pětiletky (1956 - 1960) [vlastní zpracování]	38
<i>Obr. 15</i> Výrobní program strojírenských závodů ve Zlíně v roce 1939 [vlastní zpracování].....	40
<i>Obr. 16</i> Výroba v n. p. ZPS Gottwaldov v 50. letech [15, s. 51]	42
<i>Obr. 17</i> Výsledky první pětiletky v n. p. ZPS Gottwaldov (1951 - 1953)[vlastní zpracování].....	42
<i>Obr. 18</i> Výsledky druhé pětiletky v n. p. ZPS Gottwaldov [vlastní zpracování]	43
<i>Obr. 19</i> Výsledky výroby obráběcích a obuvnických strojů v n. p. ZPS Gottwaldov 70. letech [vlastní zpracování]	44
<i>Obr. 20</i> Návštěva Tomáše Bati ml. v n. p. ZPS Gottwaldov v roce 1989 [15, s. 70].....	45
<i>Obr. 21</i> Reklama na pneumatiky Baťa [60].....	46
<i>Obr. 22</i> Reklama na pneumatiky Barum [x].....	46
<i>Obr. 23</i> Produkce pneumatik n. p. Barum v letech 1953 – 1985 [vlastní zpracování]	47
<i>Obr. 24</i> Vývoj počtu zaměstnanců v n. p. Barum v letech 1953 – 1985 [vlastní zpracování].....	48

<i>Obr. 25 Vývoj produktivity práce v n. p. Barum v letech 1953 - 1985 [vlastní zpracování].....</i>	<i>48</i>
<i>Obr. 26 Vývoj počtu zaměstnanců v JZD AG Slušovice [doc. Hurta]</i>	<i>52</i>
<i>Obr. 27 Produkce obilí v JZD AK Slušovice v letech 1960 – 1989 [vlastní zpracování].....</i>	<i>53</i>
<i>Obr. 28 Dojivosti krav v JZD AK Slušovice v letech 1960 – 1989 [vlastní zpracování]</i>	<i>53</i>
<i>Obr. 29 Počet obyvatel ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989 [vlastní zpracování].....</i>	<i>56</i>
<i>Obr. 30 Průměrná měsíční mzda ve Zlínském regionu v letech 1939 – 1989 [vlastní zpracování].....</i>	<i>57</i>
<i>Obr. 31 Příjmy a výdaje obyvatelstva ve Zlínském regionu v letech 1950 – 1989 [vlastní zpracování]</i>	<i>59</i>
<i>Obr. 32 Vklady obyvatelstva na vkladní knížky ve zlínském regionu v letech 1950 - 1989 [vlastní zpracování]</i>	<i>60</i>
<i>Obr. 33 Výše poskytnutých půjček občanům ve Zlínském regionu Státní spořitelnou [vlastní zpracování]</i>	<i>61</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 Výhody a nevýhody podnikání jako fyzická osoba [vlastní zpracování]</i>	14
<i>Tab. 2 Výhody a nevýhody podnikání jako právnická osoba [vlastní zpracování]</i>	15
<i>Tab. 3 Rozdělení živností podle druhu činnosti [vlastní zpracování]</i>	18
<i>Tab. 4 Rozdělení živností podle vzniku práva k provozování [vlastní zpracování]</i>	19
<i>Tab. 5 Srovnání počtu zaměstnanců Baťova koncernu ve Zlíně v letech 1937 a 1944 [vlastní zpracování]</i>	32
<i>Tab. 6 Srovnání počtu zaměstnanců koncernu Baťa v roce 1938 a v letech 1945 -1948 [23, s. 100]</i>	34
<i>Tab. 7 Výsledky voleb do parlamentu v roce 1946 ve Zlínském kraji [vlastní zpracování]</i>	61
<i>Tab. 8 Výchozí předpoklady pro přechod z centrálně plánovaného na tržní hospodářství v ČSSR [vlastní zpracování]</i>	64
<i>Tab. 9 SWOT analýza pro současné podnikání ve zlínském regionu [vlastní zpracování]</i>	67

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Schéma rozdělení právnických osob
- P II Popis a srovnání obchodních společností a ostatních forem podnikání
- P III Dotazy na odborníky z praxe
- P IV Vyhláška ministra průmyslu znárodnující klíčový průmysl z r. 1945
- P V Seznam společností koncernu Baťa v ČSR k 1. 5. 1945

PŘÍLOHA P I: SCHÉMA ROZDĚLENÍ PRÁVNICKÝCH OSOB

Právnícké osoby				Právní úprava	
Podnikatelské subjekty	obchodní společnosti	osobní	veřejná obchodní společnost		zákon č. 513/1991 Sb., OZ
			komanditní společnost		zákon č. 513/1991 Sb., OZ
		kapitálové	společnost s ručením omezeným		zákon č. 513/1991 Sb., OZ
			akciová společnost		zákon č. 513/1991 Sb., OZ
	ostatní	družstvo	zákon č. 513/1991 Sb., OZ		
		státní podnik	zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku		
Nepodnikatelské subjekty	stát		Ústava ČR ústavní zákon 1/1993 Sb.		
	obce		zákon č. 128/2000 Sb.		
	veřejně prospěšné společnosti		zákon č. 248/1995 Sb.		

PŘÍLOHA P II: SROVNÁNÍ A POPIS OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ A OSTATNÍCH FOREM PODNIKÁNÍ

Charakteristiky Typ společnosti	Osobní x kapitálová společnost	Zkratka	Nejnižší počet zakladatelů	Nejvyšší počet společníků	Minimální výše ZK	Nejnižší možný vklad
Veřejná obchodní společnost	osobní	v.o.s., veř.obch.spol. nebo a spol.	2 FO nebo 2 PO či kombinace, vždy min. 2 osoby	neomezeno	0 (není tvořen)	není určen
Komanditní společnost	osobní	k.s. nebo kom.spol.	2 osoby	neomezeno	5.000,- Kč (nezapíše se)	50.000,- Kč
Společnost s ručením omezeným	kapitálová	s. r. o. nebo spol. s r.o.	1 FO nebo 1 PO	50	200 000,- Kč	20 000,- Kč
Akciová společnost	kapitálová	a. s.	2 FO nebo 1 PO	neomezeno	2 000 000,- Kč (s veřejnou nabídkou akcií 20 000 000,- Kč)	součet min. 2 000 000,- Kč (s veřejnou nabídkou akcií až 20 000 000,- Kč)
Družstvo	_____	družstvo	5 FO nebo 2 PO	neomezeno	50.000,- Kč	není určen (součet musí být min. 50.000,- Kč)
Státní podnik	_____	s.p.	není určeno, založen státem nebo jeho organizační složkou	není určeno, založen státem nebo jeho organizační složkou	není určeno	není určeno

Charakteristiky Typ společnosti	Rozsah splacení vkladu při vzniku	Doba splacení vkladu	Počet hlasů ke vkladu	Předmět činnosti	Orgány společnosti
Veřejná obchodní společnost	0	0 (lze určit společenskou smlouvou)	není vázán ke vkladu – každý společník 1 hlas	podnikání	statutární orgán - společníci (jinak ve společ. smlouvě)
Komanditní společnost	podle společenské smlouvy	dle společenské smlouvy, jinak bez zbytečného odkladu	každý společník 1 hlas (společenská smlouva může určit jinak)	podnikání	statutární orgán - komplementáři
Společnost s ručením omezeným	30% z každého vkladu celkem nejméně 100 000,-Kč	nejvýše do 5 let od vzniku	na každých 1000,- Kč 1 hlas (společ. smlouva může určit jinak)	podnikání, lze založit i za jiným účelem	valná hromada, statutární orgán – jednatelé, dozorčí rada (nepovinná)
Akciová společnost	30 % jmenovité hodnoty akcií a emisní ážio	nejvýše do 1 roku od vzniku	hlas spojen s akcií (na akcie se stejnou jmenovitou hodnotou stejný počet hlasů)	podnikání, lze založit i za jiným účelem	valná hromada, statutární orgán – představenstvo, dozorčí rada, další dle stanov
Družstvo	alespoň 1/2 ZK	podle stanov	každý člen 1 hlas	podnikání či zajišťování hospodářských, sociálních či jiných potřeb	členská schůze, statutární orgán – představenstvo, kontrolní komise
Státní podnik	není určeno	není určeno	není určeno	podnikání	ředitel – statutární orgán a dozorčí rada

Charakteristiky Typ společnosti	Ručení společníka za závazky společnosti	Povinnost a výše rezerv	Výhody	Nevýhody
Veřejná obchodní společnost	ručí neomezeně	RF se ze zákona nevytváří, jinak ve společenské smlouvě	není nutný ZK společnosti	jednotliví společníci ručí celým svým majetkem solidárně za závazky společnosti, v případě úmrtí/zániku předpokladního společníka automaticky zaniká celá společnost
Komanditní společnost	komplementář ručí neomezeně, komanditista ručí do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v OR	RF ze zákona nevytváří, jinak může stanovit společenská smlouva	na komandistu neplatí zákaz konkurence, vklad při založení společnosti je nízký (komanditista) či žádný (komplementář)	společníci ručí celým svým majetkem nerozdílně za závazky společnosti, komanditisté nemají právo rozhodovat o obchodním vedení společnosti, musí založit nejméně dva společníci
Společnost s ručením omezeným	společně a nerozdílně do výše nesplacených vkladů všech společníků podle stavu zápisu do OR	vytváří se RF ze zisku, výše podle společenské smlouvy – nejméně však 10 % zisku	omezené ručení za závazky společnosti, relativně nízká hodnota min. ZK, malá administrativní náročnost	pro začínající podnikatele nutnost vedení (podvojného) účetnictví
Akciová společnost	neručí	vytváří se RF, ze zisku, výše je určena podle stanov, min. 20 % z čistého zisku, ne však výše než 10 % z hodnoty ZK	solidní vnější dojem (velká společnost), čistě kapitálová společnost	vysoký základní kapitál 2 000 000 Kč, poměrně složitě zakládání i působení společnosti
Družstvo	neručí	vytváří se nedělitelný fond již při vzniku, min. 10% ZK při vzniku, který se ročně doplňuje min. o 10 % čistého zisku (do doby, než nedělitelný fond dosáhne částky rovnající se 1/2 zapsaného ZK)	otevřenost pro další členy, možno založit i pro nepodnikatelské účely, členové neručí za závazky družstva	minimální počet pěti zakladatelů (nebo dvou právnických osob), poměrně tvrdý zákaz konkurence
Státní podnik	podnik zodpovídá za majetek státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost	vytváří se RF při vzniku min. 10% ZK, ročně se doplňuje min. o 10 % čistého zisku	stát drží monopol na důležitou oblast odvětví ekonomiky	není vlastníkem majetku, se kterým hospodaří (majetek je ve vlastnictví státu a má jen právo hospodaření)

Typ společnosti	Charakteristiky	Historie	Příklad
Veřejná obchodní společnost		Po roce 1945 začal rychlý ústup v. o. s., neboť politický vývoj směřoval proti soukromému podnikání, prioritou se stalo znárodnování. Od roku 1951 přestala tato právní forma existovat, zrušil je zákon. V. o. s. se objevila v českém obchodním právu znovu až po roce 1989.	Kaufland Česká republika, v. o. s. - prodej potravin a smíšeného zboží Lidl Česká republika, v. s. o. – prodej potravin a spotřebního zboží Bytcentrum, v.o.s. - výroba a prodej kožených a látkových sedacích souprav, prodej konferenčních stolů, TV stolů, jídelních sestav
Komanditní společnost		Průběh zrušení v 1951 měl téměř stejný průběh jako v případě v. o. s. Tato právní forma podnikání se v českých zemích znovu objevila až po roce 1989.	Cemex Czech Republic, k. s. - výroba a doprava konstrukčních a vodostavebních betonů, cementových potěrů a betonové mazaniny EUROMEDIA GROUP, k. s. – maloobchodní prodej knih WERS International, k. s. – zajišťování skladovacích služeb a přebalování zboží
Společnost s ručením omezeným		Uzákoněna za Rakouska-Uherska už v roce 1906; poté zákon platil i v Československu až do roku 1950, kdy s.r.o. přestala existovat; do československého právního řádu se vrátila až v roce 1990.	BULANA, s.r.o. – zajištění servisu v oblasti řešení pohledávek, závazků a prodeje materiálových zásob Spaces, s.r.o. – konstrukce a výroba forem pro zpracování plastů, výroba plastových výrobků. ISP&M Consult, s.r.o. – nabídka systému pro řízení údržby
Akciová společnost		V ČSR v letech 1950 – 1990 upravoval akciové společnosti velmi kusý zákon, který byl po roce 1989 nahrazen. Akciová společnost je dnes upravována OZ.	Tesco Stores ČR, a.s. - provozování sítě hypermarketů, supermarketů, obchodních domů a prodejen PACO, a.s. – maloobchodní prodej pohonných hmot H+M Zlín, a.s. – prodej svařecí techniky, řezací techniky, brousících nástrojů a servis svařovací techniky
Družstvo		V ČSR po r. 1948 začaly vznikat JZD za účelem zvětšení orných ploch (což byl důsledek socialistické zemědělské politiky), řada rolníků se musela pod různými druhy nátlaku vzdát svého majetku a pozemků. Dnes některá družstva pokračují pod názvem „zemědělská družstva“, jiná ukončila svou činnost např. z důvodu nehospodárné ekonomiky.	Trávníky, bytové družstvo – provoz bytového družstva Jednota, spotřební družstvo ve Zlíně – prodej potravin a drogistického zboží Moravský Peněžní Ústav - spořitelní družstvo
Státní podnik		V ČSR vznikla 24. října 1945, na základě prezidentských znárodnovacích dekretů, právní forma národní podnik. Na jejich základě byly znárodněny pojišťovny, banky, doly, a některé průmyslové podniky. V r. 1988 byla změněna na státní podnik a v l. 1988 – 1990 byly národní podniky převedeny na státní podniky nebo privatizovány.	Česká pošta, s. p. – nabídka vnitrostátních a mezinárodních poštovních, peněžních a kurýrních služeb Lesy České republiky, s. p. – hospodaření v lesích ve vlastnictví státu, myslivost a rybářství Zemský hřebčinec Tlumačov, s. p. - odchov a výcvik koní

PŘÍLOHA P III: DOTAZY NA ODBORNÍKY Z PRAXE

Doc. Josef Hurta – JZD AK Slušovice

- 1.) Vliv Slušovic na rozvoj kvality života ve zlínském regionu.
- 2.) Vliv Slušovic na rozvoji ČSSR, prezentace a vývoz do zahraničí.
- 3.) Vliv rozmachu JZD na životní úroveň a kulturní život obyvatel Slušovic, případně na počet obyvatel Slušovic.
- 4.) Jak se projevil technický a technologický rozvoj v JZD ve Slušovicích na vývoji v regionu?
- 5.) Údaje a informace o produkci, průměrné mzdě, pracovní době, počet zaměstnanců, produktivita práce od založení JZD v roce 1952 až do roku 1989.

PŘÍLOHA P IV: VYHLÁŠKA MINISTRA PRŮMYSLU O ZNÁRODNĚNÍ KLÍČOVÉHO PRŮMYSLU Z R. 1945

Úřední list REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ

Redakce a administrace Praha III, Karmelitská 6

Telefony: 415-26 a 415-65, prodejny jednotlivých výšek 414-41 a 415-15. — Vychází podle potřeby.

Číska 10.

Vydána dne 19. ledna 1946.

Cena 2 Kčs.

OBSAH:

(48.—90.) 48.—55. Vyhlášky ministra průmyslu o znárodnění podniků v průmyslu kožedělném.

56.—72. Vyhlášky ministra průmyslu o znárodnění podniků v průmyslu papírenském.

73.—89. Vyhlášky ministra průmyslu o znárodnění podniků v dřevoprůmyslu.

90. Vyhláška č. 1/1946 Svazu pro hospodaření obilím o zkrácení dodávkové řady a o závazné nabídce obilí.

48.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 27. prosince 1945.

Na základě § 1, odst. 4 dekrety presidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků vyhláší, že podnik

Aeterna, moravská továrna na obuv
(„Aeterna, Mährische Schuhfabrik,
Aktiengesellschaft“)
se sídlem v Brně,

byl dnem 27. října 1945 znárodněn zestátněním, poněvadž jde o podnik pro výrobu předmětů z usní a z jejich náhražek s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941 podle § 1, odst. 1, č. 26 tohoto dekrety.

Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněného podniku a to veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících provozu znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítaje v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležející, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekrety. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv sloužících trvalé provozu podniku se týká znárodnění, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Zároveň s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení § 4, odst. 2 dekrety i veškeré pomocné podniky a pomocné závody, náležející vlastníku podniku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

Poněvadž znárodněný podnik náleží akciové společnosti, která jest kapitálově zvlášť silná, znárodněje se vzhledem k ustanovení § 4, odst. 4 dekrety veškerý její majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jí náleží více než polovina kapitálu nebo na které má rozhodující vliv.

O tom dávám věděti s účinkem doručení.

Ministr průmyslu:
B. Laušman v. r.

49.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 27. prosince 1945.

Na základě § 1, odst. 4 dekrety presidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků vyhláší, že podnik

Bata a. s.
se sídlem ve Zlíně,

byl dnem 27. října 1945 znárodněn zestátněním, poněvadž jde o podnik pro výrobu usní, náhražek usní, předmětů z usní a z jejich náhražek s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941 podle § 1, odst. 1, č. 26 tohoto dekrety, o podnik průmyslu kovodělného s více než 500 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944 podle § 1, odst. 1, č. 6 tohoto dekrety, o podnik, který podle stavu v den 27. října 1945 má tovární zařízení pro výrobu pryžových obručí pro motorová vozidla a jízdni kola a pro výrobu syntetického kaučuku podle § 1, odst. 1, č. 8a tohoto dekrety a o podnik průmyslu pletařského s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1938 až 1940 podle § 1, odst. 1, č. 22 tohoto dekrety.

Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněného podniku a to veškerých nemovitostí, budov a zařízení, sloužících provozu znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítaje v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležející, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekrety. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv sloužících trvalé provozu podniku se týká znárodnění, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Zároveň s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení § 4, odst. 2 dekrety i veškeré pomocné podniky a pomocné závody, náležející vlastníku podniku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

Poněvadž znárodněný podnik náleží akciové společnosti, která jest kapitálově zvlášť silná a jejíž podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodnuje se vzhledem k ustanovení § 4, odst. 4 dekretu veškerý její majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jí náleží více než polovina kapitálu nebo na které má rozhodující vliv.

Znárodnění podniku Baťa a. s. ve Zlíně, pokud je provozován podle obecného horního zákona, bylo uveřejněno vyhláškou ministra průmyslu ze dne 29. listopadu 1945, běž. č. 442 (Ú. l. č. 142/45) a běž. č. 327 (Ú. v. č. 33/45). Koncernové podniky firmy Baťa, které jsou znárodněny podle § 1, odst. 1 tohoto dekretu, uveřejňují zvláštní vyhláškou.

O tom dávám vědět s účinkem doručení.

Ministr průmyslu:

B. Laušman v. r.

50.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 27. prosince 1945.

Na základě § 1, odst. 4 dekretu prezidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků vyhláší v dohodě s pověřencem pro průmysl a obchod, že podnik

Baťa, slovenská úč. spol.

ze sídlem v Šimonovanech-Bařovanech,

byl dnem 27. října 1945 znárodněn zestátněním, poněvadž podle stavu v den 27. října 1945 jde o podnik s továrním zařízením pro výrobu umělých vláken dle § 1, odst. 1, č. 8a tohoto dekretu a o podnik pro výrobu předmětů z usní s více než 400 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1939 až 1941 podle § 1, odst. 1, č. 26 tohoto dekretu.

Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněného podniku a to veškerých nemovitostí, budov a zařízení, služebních provozů znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítaje v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležící, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv služebních trvale provozu podniku se týká znárodnění, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Zároveň s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení § 4, odst. 2 dekretu i veškeré pomocné podniky a pomocné závody, náležící vlastníku podniku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

Poněvadž znárodněný podnik náleží akciové společnosti, která jest kapitálově zvlášť silná a jejíž podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodnuje se vzhledem k ustanovení § 4, odst. 4 dekretu veškerý její majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jí náleží více než polovina kapitálu nebo na které má rozhodující vliv.

Znárodnění podniku Baťa, slovenská úč. spol., pokud je provozován podle obecného horního zákona, bylo uveřejněno vyhláškou ministra průmyslu ze dne 19. prosince 1945, běž. č. 625 (Ú. l. č. 159/45) a běž. č. 372 (Ú. v. č. 36/45).

O tom dávám vědět s účinkem doručení.

Ministr průmyslu:

B. Laušman v. r.

51.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 27. prosince 1945.

Na základě § 1, odst. 4 dekretu prezidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků vyhláší, že podnik

„MAS“, společnost s r. o.

ze sídlem ve Zlíně,

byl dnem 27. října 1945 znárodněn zestátněním, poněvadž jde o podnik průmyslu kovodělného s více než 600 zaměstnanci podle průměru stavů ke dnům 1. ledna let 1942 až 1944 podle § 1, odst. 1, č. 6 tohoto dekretu.

Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněného podniku a to veškerých nemovitostí, budov a zařízení, služebních provozů znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítaje v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry, vkladní knížky, hotovosti a pohledávky k podniku náležící, jakož i všech hotových i nedokončených výrobků, polotovarů, zásob a hmot, které patří podniku v den počátku účinnosti tohoto dekretu. Ložisek a nalezišť surovin a movitostí a práv služebních trvale provozu podniku se týká znárodnění, i když náleží někomu jinému než vlastníku podniku.

Zároveň s podnikem se znárodnějí v rozsahu plynoucím z ustanovení § 4, odst. 2 dekretu i veškeré pomocné podniky a pomocné závody, náležící vlastníku podniku, jakož i veškeré podniky a závody, které tvoří s podnikem znárodněným nerozlučný hospodářský celek.

Poněvadž znárodněný podnik náleží akciové společnosti, která jest kapitálově zvlášť silná a jejíž podnikání zahrnuje poměrně širokou oblast, znárodnuje se vzhledem k ustanovení § 4, odst. 4 dekretu veškerý její majetek, jakož i podniky koncernové, u kterých jí náleží více než polovina kapitálu nebo na které má rozhodující vliv.

O tom dávám vědět s účinkem doručení.

Ministr průmyslu:

B. Laušman v. r.

52.

Vyhláška ministra průmyslu

ze dne 27. prosince 1945.

Na základě § 1, odst. 4 dekretu prezidenta republiky ze dne 24. října 1945 č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků vyhláší, že podnik

Minevita spol. pro výrobu a prodej farmakol., minerál. a vitamínových přípravků, společnost s r. o. Praha se sídlem v Praze,

byl dnem 27. října 1945 znárodněn zestátněním, poněvadž podle stavu v den 27. října 1945 jde o podnik tovární výroby chemicko-farmaceutické podle § 1, odst. 1, č. 8b tohoto dekretu.

Znárodněním nabývá československý stát vlastnictví znárodněného podniku a to veškerých nemovitostí, budov a zařízení, služebních provozů znárodněného podniku, veškerého příslušenství podniku, počítaje v to všechna práva (patenty, licence, živnostenská oprávnění, známky, vzorky a pod.), směnky, cenné papíry,

PŘÍLOHA P V: SEZNAM SPOLEČNOSTÍ KONCERNU BAŤA V ČSR K 1. 5. 1945

Rok	Název a sídlo společnosti	Předmět podnikání
1894	Baťa, a. s. Zlín	Obuvnické, strojírenské, gumárenské závody
1921	Místní dráha Otrokovice – Zlín – Vizovice, Železniční společnost Zlín	Provozování železniční tratě
1924	Moravská západní dráha Prostějov – Třebovice, Železniční spol. Zlín	Provozování železniční tratě
1926	Tisk, s. r. o. Zlín	Vydavatelská společnost
1927	Bapoz – Batovy pomocné závody, s. r. o. Zlín	Pomocné závody
1930	Atlas, vzájemná pojišťovna, Praha	pojišťovna
1930	Zlínská stavební a. s. Zlín	Stavební závody
1932	Svedrup – svépomocné družstvo pro povznesení obuvnického řemesla	Obuvnické družstvo
1933	Kotva, s. r. o.	Obuvnický závod v Krasicích
1934	Zlínské letecké závody, a. s. Zlín	Letecké závody
1935	Fatra a. s., Napajedla	Závody pro výrobu plynových masek a gumových výrobků
1936	Razov – ratíškovické pomocné závody, Ratíškovice	Těžba hnědého uhlí

1938	Mas a. s., Zlín	Strojírenské závody
1938	Milady s. r. o., Brno	Zabezpečení výživy obyvatelstva
1939	Morava – Moravská plavební a. s., Zlín	Plavební společnost
1939	Brněnské spodkové koželužny, Brno	Koželužné závody
1939	Kotva, Import – Export s. r. o., Praha	Dovozní a vývozní společnost
1940	Baťa, slov. Úč. Spol., Šimonovany	Obuvnické, koželužné závody aj.
1940	Národní vydavatelská společnost, s. r. o., Praha	Vydavatelská společnost
1941	Zlínská dopravní a. s.	Dopravní společnost
1941	Těžařský hnědouhelný závod „Pomoc boží“, Dubňany	Těžba hnědého uhlí
1943	Velkoobchodní a průmyslová a. s., Praha	Obchodní společnost
1943	Lada s. r. o., Zlín	zahradnictví
1943	Methan s. r. o., Praha	Těžba zemního plynu a nafty

